

NAPFÉNYBEN GYANTACSÖPP

SZÜCS ÁRPÁD
festészete

THE ART OF ÁRPÁD SZÜCS
DIE KUNST VON ÁRPÁD SZÜCS

*„A munka teremti meg az ihletet,
nem az ihlet a munkát.”*
(Henry Moore)

Sorozatszerkesztő:

HAVASSY PÉTER

A kiállítás megrendezését és a katalógus kiadását támogatták:

Gyula Város Önkormányzata,
a Békés Megyei Múzeumok Igazgatósága,

a Móra Ferenc Múzeum
és az Erkel Ferenc Múzeum Barátainak Egyesülete

Első borítón: **Torony** - Tower - *Turm*

1996

olaj, farost, 80x30

Dr. Molnár Sándor tulajdona

Hátsó borítón: **Hídfő** - Abutment - *Brückenkopf*

1971

olaj, farost, 66x100

*Csongrád Megyei Önkormányzat
tulajdona, Ltsz.: 57.*

GYULAI KATALÓGUSOK 9.

NAPFÉNYBEN GYANTACSÖPP

Szűcs Árpád festészete

The art of Árpád Szűcs
Die Kunst von Árpád Szűcs

GYULA
Erkel Ferenc Múzeum - Dürer Terem
2000. február 25.- 2000. április 30.

GYULA, 2000.

A kötetet tervezte:

TANDI LAJOS

Fotók: *Dömötör Mihály*

A művész portréját *Leandro Mazzoni* készítette

Az angol fordítás *Wodala János*, a német *Magyari Lajos* munkája

A kiállítást kivitelezte: *Gyarmati Gabriella*, a Békés

Megyei Múzeumok Igazgatósága Kiállításrendező Csoportja és az

Erkel Ferenc Múzeum munkatársai

A kiállítást rendezte és a katalógust szerkesztette:

Havassy Péter

HU-ISSN 1219-3763

HU-ISBN 963 00 4590 7

Kiadja: az Erkel Ferenc Múzeum a Móra Ferenc Múzeum támogatásával

Felelős kiadó: *Havassy Péter* múzeumigazgató

Készült: Norma Nyomdász Kft., Hódmezővásárhely

Felelős vezető: *Rostás Pál*

Amire vágyunk

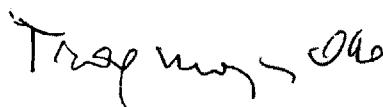
Készülődve erre az írásra, visszatekintve több mint harmincéves ismeretségünkre és barátságunkra, föl sorakoztak előttem Szűcs Árpád rajzai, festményei, meg a hozzájuk kapcsolódó történetek. Hiszen jószerével mindegyikről tudom, hol, hogyan, miért születtek. Tűnődve azon, mit is írjak, váratlanul föl szongtak bennem Kosztolányi halhatatlan versének sorai. „Csupa l, csupa i, csupa o, csupa a, csupa tej, csupa kék, csupa jaj Ilona. És nekem szín is ez, halovány kék-lila, halovány anilin ibolya, Ilona.” Ráéreztem, hogy nyelvünk egyik legcsodálatosabb varázslója szinte megfogalmazta helyettem, amit fogalmaznom kellene. A vers dallama, ritmusa, pasztell hangsorai össze csengnek Szűcs Árpád festményeinek dallamával, pasztell színsoraival, íves ritmusaival. Vers és kép így egymással találkozik, legalábbis az én fantáziámban, azt meg Önöknek kell beigazolni, vajon jó felé tapogatózok-e, ha tétován megpróbálom megmutatni az igazságot. Szűcs Árpád képein a forma és a technika, a mondanivaló és a kifejezési lehetőség szerencsésen találkozik. A sors különös kegye, hogy önmaga kifejezésének erre a lehetőségére már évtizedekkel ezelőtt rábukkant. A pointillistának tartható stílus a legjobb Seurac-i hagyományokat követi, a művész lelkéhez és kezéhez igazítva.

A hat évtizedet meghaladó életút Ipolyvásztón, a református lelkészi lakban indult, majd a pápai református kollégiumon át Dunapentelére vezetett. Közel fél évszázada Szeged ad otthont Szűcs Árpádnak, előbb a főiskolán, ahol Vinkler László tanítványaként elsajátította a festészet technikai rejtelmait, nem is akármilyen fokon. Tanári kitérő után pályáját a múzeumban folytatta mint művész-restaurátor. Innen ment nyugdíjba, ahova már a szíve nagyon húzta, hiszen a pusztaszeri Testhalmon sikerült olyan műtermet kialakítania, melyben a világtól távol alkothat, ámde lehet, hogy a világ közepén, hiszen Ő is bátran mondhatja többünkkel együtt, ahol én vagyok, ott a világ közepe.

Úgy gondolom, igazán akkor válik valaki művésszé, ha alkotásait a többi sok száz, vagy ezer közül is az első pillantásra fel lehet ismerni. Azt hiszem, én meg tudom különböztetni Szűcs Árpád ringató tájképeit, gótikus íveit, szivárványos alakjait minden másétól, sőt azt is hiszem, más művész nem is tudja így kezelni a spatnit és a palettát. Az alkotások minden esetben belső kényszerből születnek. Nem a leképezés, hanem a tűnődés, a visszaemlékezés, mondhatnám nosztalgia kényszeríti a kezét és a lelket alkotásra. Múzeumi pályám során szerencsés sorsom úgy hozta, hogy igen sok kiváló szellemmel találkozhattam, költőkkel, írókkal, szobrászokkal, festőkkel. Közülük is különösen nagyra becsülöm Borsos Miklóst, talán nem haragszik meg rám az égben, ha most egyik beszélgetésünkből néhány mondatot felidézek. Berlini emlékeimről meséltem neki, s megkérdeztem, hogy a 20-as évek igen nagyra becsült német festője, Nolde, miért festett mindig torz alakokat? Vajon valóban ennyire torz volt-e az akkori világ. Mert az lehetetlen, hogy mindenki csúnya, gonosz, nyálas, undorító. Szó sem lehet erről — mondotta Miklós bácsi —, ennek a festőnek a lelke volt ilyen, s lelke tükrében látta így a környezetet. Nos, lapozzanak bele a kötetbe, látnak-e valahol sötétséget, szomorúságot, borús eget, betegséget, halált. Én magam nem látok, s ezt érzem Szűcs Árpád művészete egyik legszebb tulajdonságának. Hogy képeiről a tavasz vagy a koranyár ígérete sugárzik. A mediterrán kékek, a pannon zöldek réti virágok színeivel elegyedve megnyugvást, békességet, szeretetet sugároznak. Azt, amire mindannyian vágyunk.

Kívánom Önnek, Kedves Olvasó, legyen sok öröme Szűcs Árpád művészetében.

Gyula, 2000. február

Trogmayer Ottó

ÉDESAPÁM

CINI-CINI...

SZÜLEIMMEL

Dióhéjban

*„Jártál szellőtől fényes csúcsokon,
s láttál, ha este jött, a hegyre töppedt
bokrok közt térdepelni egy jámbor öz-sutát;
láttál napfényben álló fatörzsön gyantacsöppet,
s meztlen ifjú asszonyt folyóból partra lépni
s egyszer kezedre szállt egy nagy szarvasbogár...”*

(Radnóti: Negyedik ecloga, Részlet)

Jól érzem magam ebben a világban. El tudnék képzelni, persze, sokkal vidámabb, igazságosabb világot is, de amióta Káin odacsapott Ábelnek, s föltaláltatott az irigység és kapzsiság, tudomásul kell vennünk, hogy vannak akik a békét, szeretetet és szépséget vallják, s vannak, akik mindenáron meg akarják mutatni másoknak az üdvösséghez vezető utat, még ha a jámborok belegebednek is. Vannak aztán, akik a nagy tarkaságból csak a sötét tónusokat képesek észrevenni, míg mások meglátják a reménytelibb árnyalatokat is. Én, lelkialkatom következtében, szerencsére ezen utóbbi csoportba tartozom. E tekintetben nem elhanyagolható az őskortól kapott útravaló sem, sőt, talán az a meghatározó. Ha kívülről próbálom nézni, borzalmasnak tűnik az életem, tele negatív élménnyel. Kisgyerekkoromban jobb kezemet szétharapta a ló, fél testemen harmadfokú égési sérüléseket szenvedtem, magyar voltom miatt nem folytathattam a gimnáziumot ott, ahol elkezdtem, úgy kellett átszökdősnöm a határon, hogy magánvizsgákat tehessek. Édesapámat koncepciók pereiben hurcolták meg, deportálták, majd jött a határozat, és szüleimet, nagyszüleimet kitelepítették, ha a szülőfalumba akarok menni, elő kell vennem az útlevelemet. A felsőoktatási intézményekben, mihamarabb meglátták az „apja foglalkozása” rovatban a református lelkészt, azonnal megszűnt minden kilátásom. S a káderlapom jódarabon elkísért. Nos, ennyi talán elég lett volna legalább egy mérsékelt pesszimista életérzés kialakulásához, azonban inkább az ellenkezője történt.

Gyerekkorom szép volt, és tudom, hogy nem az eltelt idő szépítette meg. Születésemtől fogva (Ipolypásztó, 1933) meleg családi szeretetben nőttem-cseperedtem húgommal és két öcsémrel együtt. A szülői házban megtanultuk, hogy a szerénység nem azonos a megalázkodással, s az öntudat sem a kivagyisággal. A toleráns magatartás, az egymásért érzett felelősség és az egymásra figyelés természetes légkörében éltünk. Nagyapám egyik szólása volt, hogy „ki oszt, ki választ”, azaz úgy kell elosztani mindent, hogy az osztó se járjon rosszul az utolsó porcióval. Tőle különösen sokat tanultam a magaviseletről, a munkáról, a munka eredményének megbecsüléséről és a tartalmas emberi kapcsolatok szükségességéről.

A demokrácia, anélkül, hogy csak fogalmunk is lett volna e szóról, a testvérek, unokatestvérek és falubeli pajtások közösségében vált magától értetődő szemléletté számunkra. Miénk volt a nagy udvar, szérű, a tágas határ. Az Ipoly akkor még nem egy rossz csatorna volt, hanem kedves kis folyó, a falu alatt két szigettel. Kedvenc helyünk az

alsó sziget volt. A játék mellett sokat olvastunk, s többek közt a May Károly és Cooper könyvek hősei voltak példaképeink. Ok és cél nélkül egy gallyat le nem vágtunk, madarat, állatot nem bántottunk, s mindig úgy hagytuk el táborhelyünket, hogy az „ellenséges törzs” nyomunkat se lelhesse. Mostanában mindig sír a szívem az esztelen, felelőtlen természetrombolás láttán és képtelen vagyok megérteni, megszokni a fogyasztói társadalomnak ezt az önpusztító hulladéktermelését.

Órákra le tudta kötni figyelmemet a szarvasbogarak viadala, egy sündisznó szorgoskodása, a pompázatos színű pillangók kiszámíthatatlan röpködése egy pocsolya körül. Kilestem, amikor a nyaktekeres etette hosszú nyakukkal mulatságosan kígyózó fiókáit, s azt is, amikor a jégmadár egy szemvillanás alatt víz alá bukva fogta meg a halat. El tudott bűvölni gyerekként is a párás hajnalok káprázata, a közeli-távoli Börzsöny napszakos és évszakos színváltása, az ősz ígőző sárga-barna-vörös koloritja.

A szép iránti érzékenységre és vonzalom belémoltódott. Édesapám szépen rajzolt, korrekt tájképeket festett és jól hegedült. A hegedűt velem is annyira megszerettette, hogy gimnazista koromban képes voltam egy teljes nyári szünetet igen keményen végigdolgozni, hogy megvehessem egy hegedűt. Dédapám gyönyörű inda-, rózs-, és tulipán-motívumokkal faragta tele a gerendákat és oszlopokat, amikből a lábasolat összeállította. Azt mondták, szebb házat épített a disznainak, mint sok ember magának. Nagyanyáim szebbnél szebb szóttesei, faragott, díszes ládák, szuszékok élnek emlékezetemben. Gazda Szűcs András még a simító szekercéjének vasába is tulipánokat pontozott.

Tanítóim, tanáraink közül is többekre gondolok szívesen és hálával. Harmadik elemibe édesapám szülőfalujában, Kissáróban jártam. Ottani tanító nénim, Jancsó Miklósné akkor hitette el velem, hogy „többre vagyok képes”. Az ő lelki injekciói sokszor motiválták későbbi döntéseimet is. Nagyon fájlalom, hogy ezt soha nem mondhattam és köszönhettem meg neki. Mint ahogyan Gödör Kapisztrán János ipolysági katolikus paptanárnak sem, hogy kamaszkorom kajla vadhajításait olyan tapintatos szeretettel nyesegette. Voltak jó és bölcs tanáraink, de akik jellemem formálásában igazán szerepet játszottak, nagyon kevesen. Engem talán egy esztendeig sem tanított, mégis máig ható nyomokat hagyott bennem dr. Körtvélyessy László. Valahogyan az akaraterő, az önlegyőzés megtestesítőjévé vált szememben.

Mindaddig, amíg Szegedre nem kerültem, eléggé cikkcakkos volt életem útja. Édesapám először Szutorban, egy Rimaszombat környéki faluban volt lelkész, életem első éveit ott töltöttem. Születni Ipolypásztón születtem, mert amikor elérkezett az ideje, édesanyám hazautazott, hogy engem is az öreg szülői házban hozzon világra. Öt éves koromban édesapám Ipolypásztón kapott állást: odaköltöztünk s ott éltünk az áttelepítésig. A gimnáziumot a negyedik elemi után Ipolyságon kezdtem, de a háború, illetve Trianon következményei miatt Hódmezővásárhelyen folytattam, majd Pápán fejeztem be 1951-ben. Sem az érettségi adó református gimnázium, sem a vallásos családi háttér nem volt jó ajánlólevél az ötvenes években. Műszaki rajzot tanultam, ennek révén kaptam munkát Budapesten a Mávagban. Onnan kerültem le Sztálinvárosba, ahol néhány igen tanulságos esztendőt töltöttem, miközben egyre reménytelenebbül dőngtettem az egyetemek, főiskolák kapuit. Nemcsak nagykohó volt, de nagy kohó is. Találkozhattam ott vasat rakódó operaénekesssel, malteros

FOTÓ A 60-AS ÉVEKBŐL

A TERVEZETT KIÁLLÍTÁS PLAKÁTTERVE

VINKLER LÁSZLÓ MEGNYITJA AZ ELSŐ KIÁLLÍTÁST

JELMEZBEN

... ÉS ANNAK ÉGI MÁSA

DÉR ISTVÁNNAL ÉS AKÁ CZ LÁSZLÓVAL

LÁNYAINK, CSILLA ÉS ÉDUA

filmrendezővel, a szocializmust fölöttébb elszántan építő lányokkal és sok derék alkoholistával. Máig csodálom, hogy közöttük én nem váltam azzá.

Végül, miután pedagógusképzésre akkoriban kevesen jelentkeztek, a szegedi főiskolán kötöttem ki. A rajz tanszéken Vinkler László tanársegédje volt Kováts Margit, s most már tudom, hogy ez a két ember határozta meg életem további folyásának irányát. Kováts Margit bő négy évtizeden át, mint feleség, mint két lányunk édesanyja, bajtárs, játszótárs és legszigorúbb kritikus építgette, ápolgatta lelkemet. Vinkler László — aki ugyan egy generációval előttem járt — fokozatosan barátságába fogadott és okos, felszabadító útmutatásaival kerestette meg velem a számomra járható ösvényeket.

Telerajzoltam én már kisgyerekkoromban is minden alkalmas felületet és a középiskolai rajz-szakköröket is lelkesen látogattam, ám legalább ilyen intenzitással fordultam a zene felé is és a kamaszkori versírás időszakában az irodalmi pályát sem tartottam járhatatlan területnek. A humaniorák világában éreztem magam otthonosabban, mégis, egy időben — jóval azután, hogy kocsis, kalauz és huszár akartam lenni — kacérkodtam a gondolattal, hogy építész leszek. A dolog lényege, még ha röstelkednem kellene is miatta, hogy én még húsz éves koromban sem éreztem azt a komoly elhivatottságot a festészet iránt, amire a legtöbb művészember hivatkozni szokott. Jónás sem tudta, hogy neki el kell mennie Ninivébe.

Szüleim hitre épülő szilárd lelki habitusa bizonyára bennem is munkált valamilyen transzformált minőségben. Vinkler László talán ezt kitapintva terelgetett, felvillantva az önkifejezés számtalan módját és lehetőségét. Megerősítette bennem, hogy a különböző képzőművészeti stílusok és technikák körülbelül annyit számítanak a festészetben, mint a zenében a hangszerek. A melódia akármelyikén előadható. Azonban a zeneszerzőnek tudnia kell, hogy mondanivalójához, kompozíciójához mi az adekvát hangszer.

Ahogy az indulás nem volt könnyű, úgy a folytatás sem. Általános-ságban a szocialista realizmus, Szeged környékén pedig a vásárhelyi iskola eszméjének, igényeinek kellett volna megfelelni. Én azok közé tartoztam, név szerint is nemegyszer említve, akik „... nem vallják ugyan az alföldi realizmus hagyományain épülő piktúra kritériumait, de köztünk élnek és dolgoznak. Ha nem is értünk egyet velük, jó látni munkáságukat, véleményt formálni festői világukról” — írta a IX. Dél-alföldi Tárlat kapcsán a kritikus (Csongrád Megyei Hírlap, 1973. május 11.). A véleményformálásnak egyik fájdalmasan jellemző példája volt, amikor ötünk — Vinkler László, Lehel István, Kováts Margit, Veres Mihály és jómagam — teljesen előkészített kiállítását az utolsó pillanatban letiltották. Volt, aki ezt csak sokára heverte ki, — Lehel István véglegesen belerokkant, hamarosan bekövetkező haláláig már nem is festett többet.

Nem tagadom sem a nemzeti, sem a lokális, iskolákhoz kötődő művészeti hagyományokat, de Goethével együtt azt vallom, hogy „... nincs hazafias művészet, sem hazafias tudomány. Mindkettő csakúgy, mint minden, ami magasztos és fennkölt, az egész világ egyetemes tulajdona...” Mert ha nem, akkor minden bizonytalansággal hazafiasnak is gyenge. Ha magyar léteimből eredő magyar érzelmi és gondolati világom nem tettenérhető a képeimen, akkor hiába is választok akármilyen nemzeties témát. A téma amúgy is csupán ürügy, hogy elmondhasson az ember egyet s mást a világról, a világhoz való viszonyáról, élményeiről,

mentalitásáról. A világ kibillentésére alkalmas fix pontot ugyan nem találhatom meg én sem, de keresem a konstans elemeket, viszonyítási lehetőségeket, amelyekhez igazodni lehet és igazodni érdemes. A napi elvárásokra nem nagyon ügyeltem. Festői világom egyéniségemnek megfelelően alakult ki ugyanazzal a spontaneitással, mint előadásmódom. A pointillizmust soha nem tekintettem célnak, még csak stílusnak sem, hanem egyszerűen technikának, amit megszerettem és magamhoz szelídítettem.

Egyszer egy barátom azt mondta, hogy ő sajnos nem zseni, mert ha az lenne, beszélgetésünk helyett is megszállottan alkotna. Természetesen nem kenyérkereső foglalkozásaimra, azaz a tanításra, illetve a múzeumi restaurátori munkámra gondolok, de az én életemben is elő-előfordultak üresjáratok, olyasfajta tevékenységek, amelyek korántsem tartoztak a piktúrához. Azokat is életem építőköveiként kezelem, azokkal együtt tekintem teljesnek az életemet. Úgy gondolom, hogy a barátokkal töltött idő javarésze a lelki és szellemi töltekezést szolgálja. Még a poharazgatások során is. Jóleső érzés, hogy fiatal korom óta olyan embereknek — nőknek és férfiaknak — lehettem és lehetek barátja, akik nélkül sokkal szegényebb lenne az életem. Sosem voltak sokan, fogytak is, de kézszorításuk mindig megsokszorozza erőmet. Valamilyen formában minden hatás, minden tapasztalás beépül az emberbe, alakít személyiségén. S mindez a munkában, a munka eredményében is tükröződik. Én azt szeretném, ha a felmenőimtől örökölt lelki derű visszacsillanna festményeimen. Arra törekszem, hogy az ember jobbik énjébe vetett bizalom, a félelmetesen bonyolult világ kuszaságában is mindig föllelhető szépség és harmóniára törekvés határozza meg képeim tónusát, hangvételét.

Szeged, 2000. március 26.

L. Árpád
Szűcs Árpád

A NÉGY SZŰCS-TESTVÉR

MARGITTAL, KÖZÖS TÁRLATON

A SZŰCS CSALÁD

Orfeuszi pillanatok

„mindegy, koporsót, korsót mond a kép,
vagy tűzfalat, mert minden arra int:

„Ember vigyázz, figyeld meg jól világot”
(Radnóti: Nem bírta hát...)

A történet nem csupán művészettörténeti lábjegyzet, nem pusztán a szegedi képzőművészeti élet epizódja. Sokkal több annál. A hatalom packázása, a hozzánemértő cinizmus erőszakátétele, az ideológiai bizonytalanság gyáva akciója. Történt ugyanis, hogy a hetvenes évek elején úgy érezte őt szegedi művész - *Vinkler László, Lehel István, Veres Mihály, Kováts Margit és Szűcs Árpád* -, hogy együtt megmutatkozva erőteljesebben kérhetne teret a szegedi képzőművészeti élet egészéből az az új törekvés, mely többet akar, mint pusztán leképezni a környezetet. Valamit ki is szeretne fejezni a korból. Nem véletlenül. Hiszen úgy tűnt, az olvadás megindult, talán éppen a művészet területén engedett a hatalom ideológiai szorításából. Mind több modern képzőművészeti album jelent meg a könyvesboltokban, megdönthetetlen tabuk látszottak eltűnni, először csak rácsodálkozott a hazai érdeklődő közélet a nyugati avantgard törekvésekre, született néhány emlékezetes, monolit stílusokon rést ütő kiállítás. Egyszerűen: érezni lehetett néhány friss fuvallatot. A hatalom értetlenül és felkészületlenül állt a jelenségekkel szemben. Tudta, a szellemi országhatárok leomlóban, de azt is tudta, minden új irányzat, minden, a személyiség szabadságát, a művészet kiteljesedését, a szellem autonómiáját szolgáló tett újabb és újabb koporsószöge.

Ezért kemény ideológiai döntéseket hozott olyan látszatot keltve, mintha a nyitást szorgalmazná. Saját rendszerébe vonta az amatőr mozgalmakat - az önszerveződő csoportokat igyekezett háttérbe szorítani. Meghatározta Csongrád megyében például, hogy Szeged az irodalom központja, Hódmezővásárhely a képzőművészeté. Ezzel természetesen rangsorolt is, a támogatást is meghatározta és értékrendet is állított. Sulykolta, hogy a Vásárhely-központú alföldi realizmus a magyar képzőművészet alfája és omegája, szemben a szegedi sokféleséggel. Ezzel is gerjesztve a fel-fellángoló népies-urbánus vitát. Szegeden viszont éppen a hatvanas évek közepén lépett porondra egy nagyobb, tehetséges képzőművész csoport, éppen a Vinkler szervezte és irányította főiskola rajz tanszékéről. Ezen fiatalok nagyrésze is rácsodálkozott a modern törekvésekre, de hamarosan egy-egy megszelídített izmus képviselőjeként beállt a sorba. Kik voltak, akik igyekeztek megőrizni autonómiájukat? Mindenekelőtt éppen ők, öten: Vinkler László, Lehel István, Veres Mihály, Kováts Margit és Szűcs Árpád. Vinkler Mester, aki Karlovskyzky akadémista portréfestészetén iskolázott, Rómában a klasszikus dekorativizmust sajátította el, később a görög mitológia vonzásában modern klasszicista műveket alkotott, de megérintette a kubizmus és tassizmus is. A sokféle kifejezőmódot a személyiség és a tehetség tartotta egyben. Ez valahogy nem fért be sem a művészetpolitikuskok, sem az ideológia szolgálojává lett kritikusok skatulyájába. Amikor az említett Spirál kiállításra készültek, éppen reneszánsz ihletésű portrékat, görög mitológiai történeteket modelláló monotípiákat és organikus tusontvényeket készítettek. Mint a művészeti élet mértékadó, de félreállított, gyanús személyisége, vezéralakja, összetartó ereje lett a fiatalok kísérletező törekvéseinek. Lehel István mindig magányos alakja volt a szegedi művészeti életnek. Az egyetem képzőművészeti lektoraként némi bezártságban is élt, szinte a nyilvánosságot kerülve festette Klee példáján az elemekre esett világ újrendezésének meséjéit. S a három fiatal, a három Vinkler-tanítvány három sajátos törekvés - Veres Mihály expresszív szimbolizmusa, hatalmas méretei lenyűgözőek; Kováts Margit organikus mikro-látleletei, a mikroszkópikus élet-felvételei sokak számára érthetetlenek; Szűcs Árpád a francia pointillistákon érlelődött szigorú líraisága ellentmondott minden újrealista tanyaképnek és impresszionisztikus ábrázolásnak. Nos, ők akkor, 1971-ben úgy érezték, - miután képeiket sorra kizsúfították a legkülönbébb kiállításokról -, hogy együtt erősebbek, közösen jobban felhívhatják a figyelmet arra, hogy a huszadik század harmadik harmadában *másról és másként* is szólhat a festészet, mint eddig. Elkészült a tervezett kiállítás spirált formázó plakátjának terve is, helyszínnel, dátummal. S a hatalom az utolsó pillanatban lépett. Betiltotta a kiállítást.

Akkoriban ennek a döntésnek súlyosabb következményei is voltak. Az önszerveződő csoport tagjai alig-alig kaptak falat kollektív tárlatokon. A mindenki által mesternek tekintett Vinkler csak a hetvenes évek végén kapta meg első városi elismerését; Lehel István többet nem vett ecsetet a kezébe; Veres és Kováts Margit is úgy halt meg, hogy nem lehettek a Magyar Képzőművészek Szövetségének, de mégcsak az Alapnak sem tagjai. Közülük már csak Szűcs Árpád él. Minden alkotása - tudatosan vagy látsen - , értük is készül, nekik is, róluk is emlékezik, róluk is szól...

Szűcs Árpád élete tipikus huszadik századi értelmiségi sors. Annak minden áldásával és átkával. A Felvidéken, Ipolypásztón született 1933-ban református lelkipásztori családban. A magyar történelem huszadik századi csiki-csuki játékaiban a felvidékiség és a református elkötelezettség nem volt éppen jó ajánlólevél. Különösen nem a háborút követő évtizedekben. Az elszakítottság, gyökértelenség és hit végigkíséri ifjúkorát, annak minden lázadásával, kitorési kísérleteivel együtt. A pápai református

gimnáziumban érettségizett, nem kis hányattatások után. Azt követően - mivel nem látták szívesen az akkori Magyarország felsőfokú intézményeiben - volt műszaki rajzoló, Sztálinváros építője, végül túlkorosként a szegedi tanárképző főiskolán kötött ki. Vinkler tanszéke valóságos boldogság sziget volt a fagyos ötvenes években, a szocreál vad tobzódása idején. Vinkler európai műveltsége, sokoldalú tehetsége, vonzó személyisége éppúgy magával ragadta, mint tanársegéde, a tehetségéről és szépségéről egyaránt ismert Kovács Margit, későbbi felesége, gyermekei édesanyja és művészútra évtizedeken át. Vinkler indította el a pályán, ő nyitotta meg 1965-ben első kiállítását. Többek között ezeket mondta: *„A tér üteme lüktet a rajzban, semmi sem az már, ami eddig volt, képpé törik a sugárzás, és prizmára törik megint a kép. Törtetlenül tükrözi vissza képi világban azt, amit a valóból felfog a szellem. A rend kristályvilága zendül meg a képek egén és vízen, földjén és fényében... hiszem, ez a művészet legfőbb haszna, segít bennünket, hogy az egyéni lét rövid időszakában megsokszorozzuk az életet.”* Vinkler pontosan és emelkedetten fogalmazott. Szűcs Árpád és Kovács Margit tehetséges gyermekekkel ajándékozta meg a családot és ezt a nemzetet, és olyan művekkel, amelyek sokszorozzák hitünket és reményünket: *érdemes élni!*

Ha Szűcs Árpád művészetét elemezzük, kevés pontosabb és tisztább iránymutatást találhatunk, mint saját ars poeticáit. Amikor 1972-ben, fiatal újságíróként műhelybeszélgetést készítettem vele, a következőkben fogalmazta meg elődeihez kapcsolódó viszonyát: *„Nincs kedvenc festőm, nincs egyetlen példaképem. Sok-sok képet szeretek, sok áll közel hozzám. Talán mégis Botticellit emliteném. Az ő minden feleslegességtől, zavaró monentumtól, sallangtól mentes képeit szeretem, az ő vásznain találok meg a legtisztább harmóniát. Nála minden a maga természetes valóságában hirdeti önnön szépségét. Már-már puritán, de mégsem száraz, mégis élettel teli.”* Később, 1989-ben így összegezte szándékait: *„Sohasem törekedtem valamilyen divatos stílusirányzat követésére, de arra sem, hogy valami újat találjak ki. Ha a lélek belső rendje, vagy a rend vágyása a kubizmus klasszicizáló formanyelvéhez fordul; ha a szív dallamai a szecesszió érzelmeindáin kigyózáva eszmélnék önmagukra; ha az analízis elme mindent befogadni és mindet megmutatni akarása több nézőpontos ábrázolásban reméli föllelni az új szintézis lehetőségeit, nem kell aggódni amiatt, hogy ilyeneket már mások is csináltak.”*

Az első, valóban műalkotásként értékelhető rajzok az ötvenes évek végén, a hatvanas évek elején kerültek ki Szűcs Árpád keze alól. Szürrealista alkotások voltak. Mindenekelőtt Salvador Dalí asszociatív szürrealizmusának hazai rezdülései, egy szigorú és keményen fogalmazott diktátumokra adott lázadó válaszokként. A szocreál kötöttségeiben vergődő magyar művészet zsákutcáját látva mit is tehetett a fiatal tehetségek sora? Vigyázó szemüket az európai - akkor nyugatinak mondták - művészet már nem is annyira kortárs élményére - hisz arra végképp nem lehetett rálátásuk - vetették. Így a század első felének művészeti viharkeverői, Picasso, Dalí, Kandinszkij, Klee, Miro lettek a példaképek. De általuk a magyar ifjú művészgeneráció megtanulta: a művészet nem csupán kézügyesség; a tematika nem vezírik el a portrék, a tanyaképek, csendéletek és életképek szűkreszabott világánál. Fölfedezte a magyar művészet is a gondolat szabad áramlását, a psziche ellentmondásait, a szociológia hideg realitását, a világ mozgásainak tettenérhetőségét. Ki-ki a maga rokonszenvével, tájékozódásának, érzelmi azonosulásának és technikai felkészültségének megfelelően szinte lubickolt a felfedezett lehetőségekben. A polgárpukkasztó szürrealizmus érintését követően Szűcs Árpád nagyon hamar rátalált arra a kifejezési módra, arra a festői technikára, mely immár négy évtizede sajátja, s amely bebizonyította, milyen színes, gazdag és differenciált eszköze mondanivalójának kifejezéséhez. Ehhez egy sajátos technika segítette. Ez pedig nem más, mint hogy nem ecsettel, hanem rugalmas festőkésekkel viszi fel a festéket a lemezre. A főlhordást meghatározza a kés nagysága, a rátett festék mennyisége, a kéz dinamizmusa, az indulat eleganciája és sorolhatnám. Ez a technika köti elsősorban Georges Seurat-hoz, a pointillizmus legjelentősebb alakjához. Nem is annyira magához a képelőállítás technológiájához, inkább annak filozófiai megalapozottságához. Ahhoz, amit Seurat átstrukturálásnak, a való világ ritmizálásának nevez, ahhoz, miszerint a harmónia az ellentétek analógiája, melynek legfőbb építőelemei a tónus, a szín és a vonal. És persze ott húzódik, szinte tudattalanul Szűcs képeinek hátszágában Picasso, Braque és Mondrian mértanias kubizmusa, de főképp Lyonel Feininger konstruktív lírizmusa. Mindezek fényében és ismeretében egyértelműen megállapítható, hogy Szűcs Árpád festészete biztos alapokon, kiérlelt tudáson nyugszik, alakulását, belső fejlődés törvényszerűségei határozták meg, sohasem hódolt múltó divatoknak, de sohasem betonozódott be saját sikereibe sem. Festészetének mélyrétegeiben valahol ott bujkál ötszáz év távolából Botticelli szelleme is. Ez a kapcsolat nem felszínes, nem a téma, a festői stílus kérdése, de a művészeti alapállás, a valóság megközelítésének módja, az alkotói szellem alázata az, ami e kapcsolatban kimutatható. Mit is jelenthet ez ma Szűcs Árpád festészetében? Ragaszkodást a tiszta formákhoz, a kristályos szerkezetekhez, a lényegét fölmutató egyszerűsítéshez, a geometrizáló tendenciákhoz, a kontúrok tiszta vonalszerkezeteihez, a szigorúan szerkesztett architektúrához, a vonalak és foltok ritmikájához, a felületek vibráló színjátékaihoz, a festői tételek zenei utalásaihoz, a képi összhangzattan szintéziséhez, a visszafogott kékek-barnák tartózkodó harmóniájához és ahhoz, ahogy Botticelli allegóriái erre a századra Szűcs festői világában jelképekké értek. *„Architektónikus formái organofutamokra emlékeztetnek”* - írta egy helyütt róla Vinkler. Ebben a mondatban nagyszerűen ragadta meg Szűcs festészetének egyik sarokpontját, a zeneiséget.

Szűcs Árpád a hűség festője. Hűséges föl vállalt elődeihez, hűséges a neki, és családjának otthont adó

városához, Szegedhez (még akkor is, ha ez a város kevésbé viszonyozza ragaszkodását), és hűséges barátaihoz, emlékeihez. Ha festészetének témavilágát vizsgáljuk, mindenekelőtt Szeged motívumaira lelhetünk. A Szegeden megtelepedő csavargó fiatalemberre meghatározó hatással vannak a „nagyváros” díszletei, melyek csak később és nem könnyen fedik fel lényegüket. A Dóm, a városháza, a híd, a rakpart lépcsősora, a Dömötör torony mind-mind olyan épület, olyan várostörténeti monumentum, amely egyszerre az alkotó életét meghatározó városképi motívum és képépítő elem. Nem elégszik meg mindezek fényképszerű reprodukálásával, őt a lényeg érdekli. A formák viszonyrendszere, a motívumok egymáshoz kapcsolódása térben és időben, a város meghatározó, érzelmi stigmaként is jelenlévő lokálpatrióta vállalása. S épp ezáltal, hogy többet szeretne elmondani erről a városról, újjáépíti azt. Mint a költő, aki hasonlatok, metaforák, ritmusok, rímek, dallamok segítségével alkotja újjá a valóság racionális képeit, úgy alkotja újjá Szűcs Árpád ezt a várost. Van ilyen: *Szűcs Árpád Szegedje*. S ez a városkép több egyszerű látványnál, képeskönyvnél, kirakós játéknál - ez a város történetiségében, épített alkotásaiban, jellemző motívumaiban, szerelmes sétéiben, részeg hajnalaiban, felfedező utak élményeiben egyszerre dokumentálható. A lélek tárházában, melyhez nem csupán neki van kulcsa. Ebben a Szűcs Árpád-i Szegedben nőhet a Dóm önmaga fölé, mint ahogy önnön erejét meghaladó hites fogadalommal teremtetten meg ezt a várost; válhat eget nyársaló jelképpé, mely világszerte hirdeti a kultúra emelkedettségét. Így láthatjuk egyszerre a soha nem látható hídíveket, a vasrács-szerkezetet, a túlóldali városképet, a felvezető csigalépcsőt és a folyón evező halászt. Ebben a szimultán ábrázolásban fordulhatunk egyszerre a csigalépcsővel, s táru elénk a sohasem szemlélhető kép a városházával és platánsorral. A tiszta formákhoz való ragaszkodást, a kristályos szerkesztésmódot, a geometrikus rendteremtést, a lényegre törő egyszerűsítési törekvést a költészet, a zene, a mese érzelmegazdag tónusával oldja harmonikussá. Ezzel a szintézissel juthat túl a konkrét látványon, fölragyogtatva általánosság és különőség művészi egységét. Ezért többek festményei szegedi ihletésű képeknél, hiszen a látvány, elvonatkoztatva konkrét motívumoktól, architektúrális költemények, (az építészet megfagyott zene), általános viszonyrendszerek, - egyszerű műalkotások.

Az architektúra iránti fogékonyságát mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy képei között igen sokat ihletett a gótika élménye. A hat-hétszáz éves stílusirányzat olyan emelkedett gondolatok hordozója, amely új értelmet nyer a huszadik század elembertelenedő, kiüresedő, hitet vesztett világában. Újjáépítve a gótikus íveket, oszlopkötegeket, átszerkesztve a hálós boltozatokat, fényben fürdve a hatalmas tereket, rózsaablakokat, a lélek szárnyalást, a belső fény ragyogását megfestve egyszerre teremt szigorú és szabad rendet, egyszerre kelti a hit magasztos erejét és a lélek belső szigorát. Üzenetek ezek a képek, egy huszadik század végi festő folytonosságra figyelmeztető alkotásai.

Festményeinek jelentős részén két szín dominál: a kék és a barna. A fölöttünk feszülő, madarakat vedlő ég kékje, a vizek kékezüst csillogása, a levegő kékes remegése. A termékeny föld barnája, a vízmosások barnája, az esti eget barna búcsúí. S mert képein épp e két - sok tekintetben ellentétes - színre épít, ezeket „békíti”, a kettő szintézisét kutatja - felruhazza őket emberi jelentésekkel, szimbólumokká gazdagítja, továbbgondolható asszociációs utakat nyit. Így értjük meg a fölsejő kékekből a tisztaság utáni nosztalgiát, így emelkedik a kék szín a szellemiség látható megjelenítőjévé, így lesz a kék a szent. És vele szemben, de elválaszthatatlanul a barna a földhözragadság, az anyagiság, a testiség, a profán. S mert életünk során mindenkinek kijut mindkettőből - ezért kell keresni együttlétezésük titkait, varázsait, a két szín szintézisében rejlő festői mondanót...

Orfeusz az imádott Euridikéért leszáll az alvilágba, s önként vállalja a visszatekintés tilalmát. Csakhogy szerelme erősebb fogadalmánál. Vajon milyen pillanatban festette Szűcs Árpád Orfeusz című képét? Kivel értett egyet - a tétovázó lantossal vagy a rettegve is bizakodó Euridikével? Már a kérdésfelvetés is költői, hiszen jól tudjuk, a művészet alvilági kirándulás, pokoljárás, önként vállalt szenvedések és föloldozások drámai sorozata. Van aki eljátssza, van aki megéli ezt a rá osztott sorsot. Szűcs Árpád megélt. Nem programszerűen, sohasem kívülről kínált mézesmadzagok vagy ostorcsapások nyomán festette képeit. Mindig a belső szükség, a fölgylemlett mondanivaló inspirálta alkotásait. Ez a festészet nem is lehet napi program, nem válhat árucikké, nem cserélhető bankjegyekre. Orfeusz kemény, mondhatnánk kegyetlen sziklák között, az alvilág kapujában, a természet erőinek és az emberi indulatoknak kiszolgáltatottan áll. A döntés pillanatában, amikor még sorsa saját kezében van. Egy régebbi képén a távolba vesző hegyvonulatokkal szembesítette felkiáltójel figuráját. Most is önmagával néz farkasszemet, akárha a sárkánnyal veszi fel a küzdelmet, ha északi fjordok kalandora, ha emlékeivel birkózik, ha hajósok vagy alpinisták sorában áll. Önmagával néz farkasszemet - de valamennyiünket szembesít világunkkal. Orfeuszi reménnyel - költői tisztasággal. A döntés pillanataiban.

Tandi Lajos

Visszhangok

Látni jöttünk ugyan, de szólnunk is kell, hogy szót emelve felfüggeszük a szavak uralmát ezen kicsiny, de teljességgé alakított térben. Története is van ennek a kupolacsarnoknak. A múzeum termei és a könyvtár között emelkedik és különül el mintegy első állomásként az Olympos felé vezető úton.

Nekem különös öröm és egyben szorongás is festővé avatni itt most tanítványt és barátot, hiszen itt avattak engem is mint első gyűjteménnyel jelentkezőt mesterek és barátok. Amint emberré csak embert, festővé csak festőt lehet avatni, s ennek a szertartásnak nincs is más tartalma, mint megvallása a már tudottnak: avatottat iktatunk be itt ezen a méltó helyen a szegedi festészet történetébe. Úgy is lehetne mondani: a harmadik, vagy más számítások szerint a negyedik szegedi festőgeneráció tagjai közé. Lehet, hogy nagynak hatnak ezek a szavak, s az óvatosak megkérdeznék majd, hol még a közvélemény, hol van még az idő szentesítése. Ha költő akarnék lenni, azt mondanám: Tudom, hogy így van, mert tudnom engedték nekem a múzsák. Ismerem a lábuk nyomát, ne mondja senki, hogy nem jártak itt. Bár titokban jön az ihlet, nem ajtón és nem ablakon át, tudni lehet mégis, ha ott lebeg a művész éber álmán, ha a keze megmozdul, s akaratlan követi önönmagát, s a szem tágultan nézi a rajzolt zenét. A tér új ütemet löktet a rajzban, semmi sem az már, ami eddig volt, képpé törik a sugárzás, és prizmára török megint a kép. Töretlenül tükrözi vissza a képi világban azt, amit a valóból felfog a szellem. A rend kristályvilága zendül meg a képek egén és vizén, földjén és fényében.

Szólhatnék a bennünket körülfogó képi világról, elemezve azt a szakma nyelvén, és sorolhatnám kategóriákba. Az én mondanivalóm azonban ebben az ünnepi pillanatban ne legyen más, mint felszabadító szó és példaadás egy újszülött szépségkultusz befogadására.

Kívánom, hogy Szűcs Árpád szemlélődő világképében a magukét is lássák, hiszen ennek a konstellációnak szülötte, amelyben magunk is bontakozunk, és akkor bizonyára nem mennek el innen irányt veszítve, hanem biztos pályán térnek még többször is vissza, hogy vele együtt is lássanak, és általa megkettőzhessék régibb önmagukat: hiszem, ez a művészet legfőbb haszna, segít bennünket, hogy az egyéni lét rövid időszakában megsokszorozzuk az életet.

*(Vinkler László
kiállítás megnyitó — 1965. május 9.)*

Ha a Móra Ferenc Múzeum kupolacsarnokában levő kiállításon szétnézünk, olyan érzésünk támad, mintha katedrálisok színes üvegablakaira tekintenénk. Itt is, mint ott, fénytől sugárzó transzparens képmezők kerülnek elénk, melyeknek síkokra bontott, kötött formájú ábrázolásai a spektrum vöröszöld-kék alapszíneiben tündökolnek.

Amint e paravánokon függő sajátosságok képekre pillantunk, a konvencionálistól eltérő, érdekes világot fedezünk fel rajtuk. A jelenségek naturális hűsége helyett a valóság objektumai geometrikus formákra vannak bontva, és a szerkezetükben vizsgált tárgyakat téri elrendeződésükben érzékelteti a festő. Jóllehet az alkotások témájukban csöndes erdőrésztleteket, vidéki utcácskákat, intim virágcsendéletet és gondolatokba mélyedt emberfejeket ábrázolnak, mégis nem az ezekből közvetlen adódó hangulat-tartalom a művek domináns mondanivalója, hanem a festmények síkját átszelő erővonalak feszültséget és kiegyenlítődést teremtő felület-komponálása a cél, mellyel a művész egy jelentésében sűrített, immanens képi-világot akar létrehozni.

Szűcs Árpád kubisztikus szellemű alkotásaihoz a tárlatlátogatók nyilván nem közeledhetnek úgy, mint általában a hagyományos, természetutánzó festményekhez, hanem e valóságot struktúrájára bontó művek tárgyi-mozsajkait téri, formai összefüggéseikben kell szemlélniük. A műélvezés ez esetben a nézőktől hatékony érzelmi, értelmi erőfeszítést kíván, hogy önnön tudatukban egy lényegében igazabb világot teremtvé újraalkossák azt a naturális látványt, amit a festő a képein elemekre osztott fel. Szűcsnél döntő szempont, hogy festéskor mindig a valóságból indul ki, bármennyire is átalakítja annak arculatát. Kutatásainak motorját az a szándék fűti, hogy a természeti és társadalmi lét olyan egymással összefüggő vonásait sikerüljön képileg érzékeltetnie, mely által a műveit szemlélő emberek tudatában az élet értelmesebbé, szabadabbá és szebbé válik...

Bár Szűcs Árpád elvont jellegű alkotásai ritmusképletileg többször nem tisztázottak, s ebből származólag kompozícióinak egy része kevésbé tudja felkelteni a megkívánt élményhatást, mégis a fiatal művész modern törekvése, első kiállítása olyan állomásnak tekinthetjük, amelynek útja a differenciált nyelvezetű, kiteljesedett realizmus felé vezet.

(Szelesi Zoltán, Délmagyarország, 1965. május 13.)

Legfontosabb állomásaként azonban az 1965-ben a Móra Ferenc Múzeum kupolacsarnokában kiállított önálló tárlatát tartja nyilván. A vörösesbarna, zöld, kék színek visszafogottabb árnyalataiból felépített katedrálisai, erdőrészei ekkor, egymást erősítő szomszédságában mutatták fel legjobban azt a különös — a kubizmus elemeire épülő, de a geometrikus formák együttesének egy költőien emelkedett „felhangot” adó — művészetet, amelynek elemző mivolta már az első látásra annyira szembetűnő-

— Igen, engem a dolgok áthatása érdekel — mondja erről a művész —, a formák, színek egymáshoz való viszonya. Ami mondandóimat illeti, azok a rendteremtés, a „helyretevés” igényét, szükségességét hordozzák magukban, ami pedig a témáimat illeti, azok mindig a mának szóló, de az alkotó emberi tevékenység évezredes példáit felidéző „festerivalókból” kerülnek ki...

— A tiszta gondolatok csak tiszta fogalmazásban valósíthatók meg igazán. Ahogy a gótikus templomok felszökő ívei tökéletes kifejezői az ember szellemiségének, úgy az én képeimmel is valami hasonló hatást szeretnék elérni. Arra törekszem, hogy színben, formában adjam vissza a kikristályosodást...

(Akác László, Délmagyarország, 1968. december 12.)

Darázsfszekbe nyúlnánk? Megeshet. Festőkről, szobrászokról szólni, őket csoportokba sorolva, egymáshoz méregetni sohasem volt veszélytelen vállalkozás. Hát még itt Szegeden, ahol a rivális Vásárhely közelsége — pontosabban országos híre, rangja — miatt amúgyis érzékenyebbek a művészellemek.

De indokolt viszolygás ide, „jól felfogott érdek” oda, csak szólni kell már egyszer arról, hogy egyáltalán nem érdemhez igazodó némely, városunkban élő-dolgozó képzőművész elismertetése...

Szűcs Árpád kubista megjelenésű — de szellemükben nagyon is lírai — képeinek egyikét másikat ugyan falra engedik, de valami ilyesféle kísérőszöveggel: pontos szerkezetű színépítményei nehezen illenek bele a koncepcióba...

Azt szeretnénk, hogy ilyen megjegyzésekkel: „nehezen illik bele a koncepcióba”, senkinek a munkája se utasítassék el, s a tárlatra hívó levelek is minden arra érdemes címre megérkezzenek. Ne legyen kárára egy művésznek se, hogy ő a megszokottól eltérő módon dolgozik, hogy — mondjuk így legegyszerűbben — „mást” csinál.

A kár emlegetése egyébként — a jól sejthető anyagiakon kívül — erkölcsi vonatkozásban is indokolt...

A tehetség — a legkülönbözőbb művekben megnyilatkozó tehetség — döntsön, az jelölje ki mindenkinek a helyét, s ne a véleményalkotás sok beidegződése...

(Akác László, Délmagyarország, 1969. július 17.)

Szűcs Árpád — hangsúlyozzuk, ez nem esztétikai kategória, de a megközelítésben talán hasznos fogódzó — a modern nagyváros képvilágának ihletésében alkot Szerkesztésére ezért nagyban hatnak az építészet történetének korszakos felfedezései. És főként a gótika hat, amelynek századunkban van egy sajátos újjászületési periódusa. Az ember magasra törésének szimbolikáját hordozó, az akkori technikát forradalmian megújító gótika törekvései szinte természetes, hogy találkoznak századunkkal. A barokk is jelen van, bár csak úgy, ahogy néhány modern irányzat előképe volt; és jelen van természetesen Walter Gropius és a Bauhaus szelleme is. A funkcionális művészet felfedezései változnak át Szűcs műveiben a piktúra eredményeivé. Sajátos metamorfózis ez, ami aligha volna művészileg hiteles, ha a festő nem tenne hozzá, nem egyénítené, s nem fogalmazná meg a piktúra nyelvén mondandóját.

Nos, a kulcsot Szűcs Árpád perspektíva-felfogása adja. A perspektívát a reneszánsz fedezte fel, és a kubizmus újította meg azzal, hogy részben eltagadta. Szűcs Árpád kompozíciói mindkét felfogásból megőriznek valamit, ám azzal, hogy hiteles perspektívában és egységes térben jelenítenek meg témákat egymás mellett. Szimultán képszerkesztés ez, olyan, amelyikben megjelenik a negyedik dimenzió, az idő is.

A kompozíciót feloldhatatlannak tűnő ellentmondás feszíti tehát; a megfagyott pillanat és a folyamatos idő, s ennek feszültsége adja az élményt...

(Petri Ferenc, Csongrád megyei Hírlap, 1972. április 25.)

Modern korunk modern festője Szűcs Árpád. Ezt bizonyítják kiállított olajfestményei és monótipái, az utóbbi évek alkotó termésének java. Ha témáinak ihlető forrásvidékei után kutatunk, legelőször Szeged motívumaira ismerhetünk. A város legjellegzetesebb részleteit éppúgy megtalálhatjuk (Híd, Dóm, tanácsháza), mint a rejtett szépségeket (Rakpart, Hídlépcső). Ezeken

az alkotásain többet tud elmondani, mint magát a látványt. A legjellemzőbb motívumokból építi-teremt újra képein a várost, és ebben az újraalkotásban nőhet a Dóm önmaga fölé, nőhet a város szimbólumává, így láthatjuk egyszerre a híd vasvázát és a környező épületeket éppúgy, mint a híd alatt evező csónakost. Festményei jelképes alkotásokká nőnek, túljutva a látvány konkrétságán az általánosság jegyeit mutatják föl. Ez a művészi szintézis egyesíti a kristályos szerkezetet és a hideg-meleg színek áthatásos térbeliségét, a pointillista hatású festésmódot és a több-nézőpontos ábrázolást, a kubizmus megérlelt fegyelmét és a zenei dallamok játékoságát, az izgalmasan vibráló felületet és a vonalak-formák tisztaságát. Nem hiszem, hogy születhetnek ezeknél a képeknél őszintébb és szebb vallomások ehhez a városhoz és erről a városról...

(Tandi Lajos, Délmagyarország, 1972. április 25.)

Örvendünk néhány olyan festő (Veress Mihály, Szűcs Árpád, Novák András, Domby Lajos stb.) jelenlétének is, akik nem vallják ugyan az alföldi realizmus hagyományain épülő piktúra kritériumait, de közöttünk élnek és dolgoznak. Ha nem is értünk egyet velük, jó látni munkásságukat, véleményyt formálni festői világukról...

(Szabó Endre, Csongrád megyei Hírlap, 1972. május 23.)

Azt eddig is tudtuk, hogy az építészeti architektúrák egymásra kopírozott formáival, a síkot és a teret összebékítő tónusaival, hullámozó vizeivel és hegyvonulataival nemcsak érdekes, vonzó, de maradandó műveket is teremt. Ehhez most is hozzátett két fontos, a pályát gazdagító témát. Egyik a portré (Csilla, Édua, Mária, Kláris), a másik pedig olyan kompozíciók sora, mint az Orfeusz vagy a Sárkányölő Szent György témára készített két variáció. Néhány északi hangulatot sejtető festményén alig használ színeket, szinte csak a fehérek és tört kékek puha, s mégis metsző tónusaival idézi a fjordok, jéghegyek, sarki fények világát...

(Tandi Lajos, Délmagyarország, 1984. október 17.)

Képei tűnődnek, messzeségbe húzzák a tekintetet. A szférák zenéjét idézik... Az élet ilyen. A lelkünk ilyen. Többrétegű. Egymáson szűrődnek át a rétegek. Időnként ütköznek, időnként feloldódnak egymásban. Időnként áthatolhatatlan szövevénné válnak. De a párhuzamosok végül is a végtelenben találkoznak. Hogy hol a végtelen? Ez is egy titok, és jó, hogy az, mert ettől izgalmas. Fontos, hogy legyenek titkok. Hogy legyenek saját titkaink. Persze, minden ember számára más a fontos és más a nem fontos. Szerintem fontos, hogy legyenek egyedül ránk jellemző dolgok. Hogy azok legyünk, amik vagyunk. Fontos, hogy honnan jövünk, hová megyünk. Mit hoztunk magunkkal, mit hagyunk magunk után. Fontos, hogy azt csináljuk életünk során, amit szeretünk, és amihez többnyire értünk is. Fontos, hogy szeretni és megbocsátani tudjunk. Egyáltalán, hogy legyenek érzelmeink, és azokat komolyan vegyük! Hogy legyenek barátaink, hogy ne fecséröljük el az igazi kapcsolatokat. Hogy emberek legyünk, amennyire tudunk... És nagyon fontos, hogy jól érezzük magunkat a világon.

Hogy mi a nem fontos?... Talán a pénz, a szomszéd nagyobb háza, mezeje. A fölösleges villogás. A hivatalos siker kicsikarása, az állandó önigazolás. A sikerre nagy szükség van, de nem a belső harmóniánk elvesztése árán. Ha a lelkünket eladjuk, úgy járunk, mint Faust, nem tudunk jóban lenni önmagunkkal. Nem vagyunk egyformán tehetségesek, de ha tudjuk, mennyit érünk, lehetünk egy egészséges sejtje a vérkeringésnek. Hiszem, hogy a kisemberek is mérhetik magukat a világmindenséggel. Persze, kell jó néhány kapaszkodó, hogy el ne szédüljünk a nagy forgásban. A kis mesterek vállán nőnek fel ma is a Leonardók, Rembrandtok és a Picassók. Hiszem, hogy minden embernek feladata van. Igaza van Madáchnak: „A cél halál, az élet küzdelem...” s talán tényleg evégett vagyunk a világon... Meg kell próbálni nem hebehurgyán élni, és szépen meghalni, befejezve a dolgainkat. Ehhez kell jól beosztani az időket és energiánkat. Igényesnek kell lenni magunkkal szemben. Nem szabad a félmegoldásokat választani. Nagyapám mondta egyszer, még gyerekkoromban, mikor felmáztam a fára: „Én nem bánom fiam, ha leesel, de akkor törd is ki a nyakad, mert nekem nyomorék unoka nem kell!” Igaza volt, bár akkor nem értettem.

(Pacsika Emilia, Délmagyarország, 1987. február 14.)

Évente négy-öt képpel gyarapítva a törzsanyagot. Önmagába véve már ez is egyféle sajátos művészi hitvallás. Aki ilyen gondosan ügyel arra, hogy csak a legfontosabb képeket fesse meg, az meglehetősen szűkszavú, visszafogott, fegyelmezett. Teszi mindezt a minőség érdekében, de úgy, hogy közben semmit sem vesz érdekességéből, művészi hiteléből...

Ha magyar megfelelőt kellene keresnem, akkor Egry József képeit említeném elsősorban. Szűcs festményei láttán mégis úgy érzem, hogy nem is magyar alkotó. Legalábbis nem az alföldiek által ismert és tolmácsolt valósággal való összevetésben. Sokkal könnyedebb, elvontabb és nagyvonalúbb. Európaibb. Mindez nem jelenti azt, hogy lemond a hazai táj ábrázolásáról, városának, Szegednek képi megfogalmazásáról. Ha különbözőséget keresünk, az látásmódjában lelhető fel, és technikájában. Festői technikája ugyanis Seurat művészetéhez hasonlítható, mondandója pedig a realitások számbavétele mellett leginkább a titokzatosságot, a rejtelmet fejezi ki.

(Polner Zoltán, Csongrád megyei Hírlap, 1987. november 27.)

Kedves Barátom, Téged szabadságra szántak az istenek! Te a szabad ember fajtájából való vagy, hiszem, hogy születnek így emberek. A szabadságra született embert pedig nem lehet rabszolgává tenni, ahogy lelkét nem lehet kisajátítani, röghöz kötni, megnyomorítani. Az szívósan, keményen őrzi szuverenitását. Neked külön, Szűcs Árpád-i szabadságod van, mint ahogy a festői világ, amit magadnak teremtettél, az is kizárólag és egyedül csak a tied.

Ne ijedj meg, nem nézem ki neked egyetlen fiókot sem a művészettörténet nagy almáriumában, ahova most e jeles alkalomból be kívánnálak gyömöszölni. Hazudnék persze, ha azt állítanám, nem jutott eszembe már képeid nézegetése közben Seurat mester, aki szintén színes pontokra bontotta a világot, vagy a jó öreg Egry József, aki legalább ugyanúgy szerette a víztükroket, mint Te. Szőnyi becsapódó fénycsóvíai is fel-feltűnnek emlékezetemben, sőt, még Braque kubisztikus formáit is látni vélem, mikor kicsit jobban elmélyedek régebbi képeid nézegetésében. De hát minden műelemző — főleg ilyen botcsinálta, mint én — beleesik abba a csapdába, hogy hasonlítgat, viszonyítgat, keresi az elődök ujjlenyomatait.

Előtte is faggatták már a tájat aranykezü mesterek, remekművű képeket hagyván az utókorra. A tenger titkát Turner is meg akarta fejteni, Leonardót is megejtette néhány gyönyörűen zord szikla, szelíd madonnát is festett tövébe, M. S. mester is odavarázsolta egyet-kettőt Mária és Erzsébet mögé. Az ék kék burája pedig mindig a misztikumot jelentette a képzőművészet történetében. Innen idézi meg Tintoretto Szt. Márkot, itt röpködnek Giotto aranyglóriás angyalai is. A kék a titokzatosság színe, mondják a tudákos színelméleti eszmefuttatások. El sem hinném nekik, ha nem láttam volna a Te kékjeidet!

A Te tündő, szemet messzeségbe húzó kékjeid nagy titkokat sejtetnek. Szellemfinomságú figuráid, melyekre Te magad legtöbbször madártávlatról tekintesz le — a végtelen fürkészik láthatatlan szemükkel mintha egy másik naprendszert keresnének. Mintha, az ott sejtett sziklákat, tengereket is fel akarnák fedezni. Mintha a kristályégbolton túlra tekingetnének. Olyanok ezek a hosszúra nyúlt, finom árnyyszerű lidércek, mintha rögtön elrepülnének a képről messze a végtelenbe. Mintha Ikarusz rokonai lennének, vagy Giordano Brunoé aki így ír egyhelyütt:

*„a kristálybolt nem szab nekem határt
 eget hasítva végtelenbe szállok
 s míg mérhetetlen régiókon át
 magukhoz vonnak csillagmíriádok
 mögöttem elhagyom a föld porát”*

De mivel az ember nem röppenhet fel csak úgy a sztratoszférába, be kell érje azzal, ami onnan lejő hozzá. A Te képeiden a FÉNY érzéki deus ex machina az égből. A ragyogás, a szikrázó villódzás, a fény játéka itt a nagy misztérium. Amint a sugárzás ereje egyszerre feloldja, felrobbantja és kisimítja a formákat, amint a tündöklő ragyogás káprázattá szerkeszti a képet. A fény számodra a legnagyobb titok, a fény, mely a végtelenből érkezik megfoghatatlansága, tűnemény mivolta miatt, maga a csoda. A fény a Te képeiden, még a tengerrel is elbánik. Sugarát belemártva, hol türkizre, hol világoszöldre festi át, hullámain ezüst karéjokká varázsolja. „Mint óriási kék tündérlány teste” írja Devecseri Gábor a görög tengerrel, mely Téged is megbabonázott. Micsoda titkokat rejtett mélyén ez az óriási sós víztömeg, melynek hullámain Odüsszeusz igyekezett hazafelé egykoron? S a sziklák, melyekből a kyklopszok építették Tyrins várát talán nincsenek tele titkokkal? S a legenda szerint elsüllyedt Atlantisz maradványa Térszigete, nem egy megfeythetetlen rejtély? De igen, nyilván azért szereted annyira ezeket a legendákat rejtő vidékeket.

(Pacsika Emília
kiállítás megnyitó, 1988.)

Könnyedsége mögött a szigorú képszerkesztő fegyelmezettsége pillantható meg, tapintható ki. A kék és olykor a barna színek egymásra utaltsága kontrasztos megoldásokhoz vezet, drámai feldolgozásnak pedig ott van a semmibe elúszó rózsaszín, mint sejtelmes jelzés a palettáról...

Ismét egy gondolatgazdag kollekció, amelynek egyik meghatározója a modernség, a tisztaság, és az európaiság, amely a genius loci körülményei között is érvényesíteni tudja az alkotás fenségességét, nagyvonalúságát...

(Polner Zoltán, Csongrád megyei Hírlap, 1988. december 16.)

A felfelé vezető lépcsőket, a mindenséget tartó oszlopokat, az árnyékokat halálra ítélő szórt fényeket, a sejtelmességükben is biztos hegyvonulatokat, az örökmozgó-illékony tengerhullámokat, a mindent magába olvasztó és mindennek nevet adó napot úgy tudta személyiségén átszűrni, újrafogalmazni, hogy egy magasrendű szintézist teremtett.

(Tandi Lajos, Délmagyarország, 1989. január 12.)

Szűcs Árpád tornyokat, oszlopokat és kapukat lát, azok tövében pedig várakozókat. Szűcs pontokba szedi a látottakat, és kész, kész a kép, máris fényárban úszik a szem..

(Szabó C. Szilárd, Délmagyarország, 1997. február 13.)

Az építészt vonzza a feszes szerkesztés, a látvány szubjektív átköltése, irigye teszi a szabad térformálás képessége és lehetősége - hiszen ő mindig csak „programzenét” írhat, lakás, iskola vagy éppen uszoda címűt- és elbűvöli a feszes, rituális struktúrákat meglágyító, vonzóan emberivé tevő belső fény, amelynek forrása egyetlen képen sem található meg. Ez a fény mégis létezik, világít, sugárzása szikrákká bontja a színeket és valami megfoghatatlan, megnevezhetetlen, mégis bensőségesen vonzó célt, biztatást kínál, a képek néhol mindenség méretűvé tágított tereinek, törekeny, esendő embere számára.

Pascal tapasztalása tolul föl: „... a világ dolgai nem beszélnek arról, hogy van Isten, de arról sem, hogy nincs. A világ dolgai rejtőzködő Istent mutatnak.”

Persze aránytévesztésről szó sincs, Nála különösen nem.

Hogy a gyakorta orrabukó, hús-vér lényünk hitelessége megmaradjon, Szűcs Árpád szelid humorral cirógatja meg profán világunkat is, mert mi másról szólhatna a LÁBÁZTATÓ, az ESTPÍR, vagy a vágyaink földjét, féltett emlékeinket idéző HALMOK, vagy a RINGATÓ című képek.

...Igen Árpád szobája falán a már keresztfa nélküli, széttárt karú korpusz és alatta a polcon - talán nem véletlenül! - a huncutul csörgődoboló, patáslábú PÁN figurája együtt látható.

A szellemi kör bezárul.

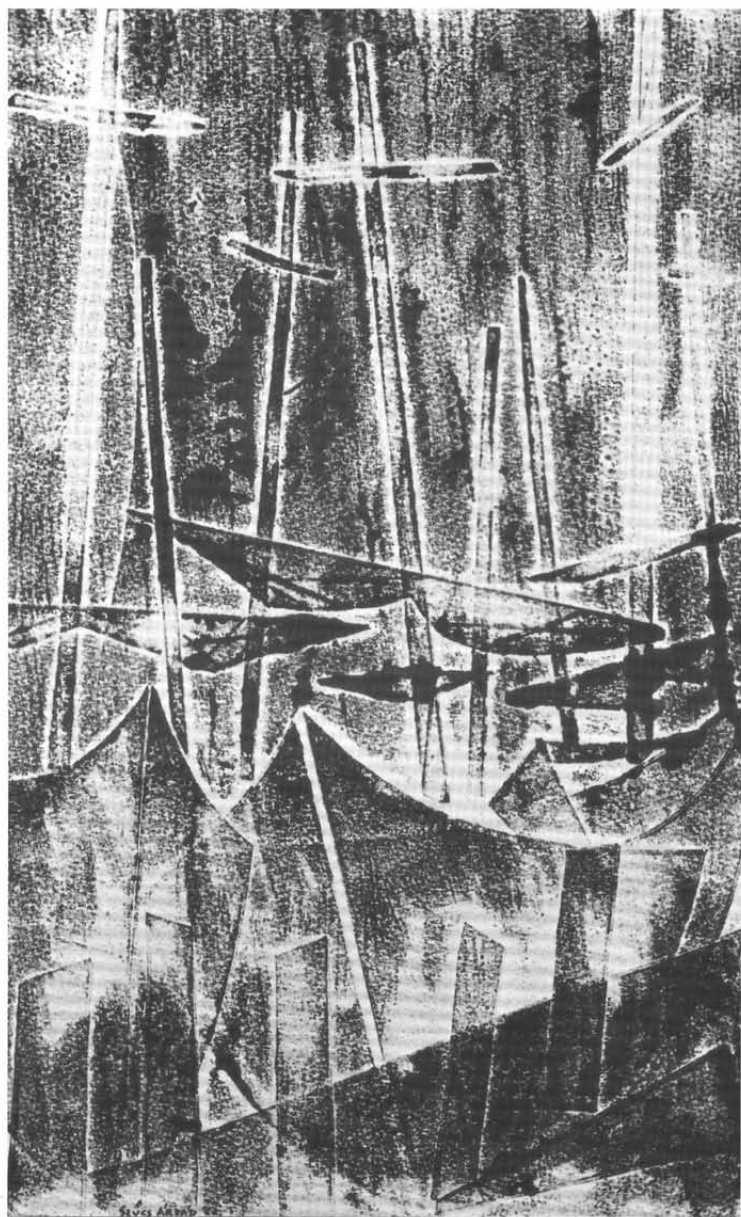
A technika virtuóz. Nem tudni, a restaurátor tévesztette-e el a festőállványt, vagy a festő hívta segítségül a restaurátor végtelenül lelkiismeretes, megfellebbezhetetlen szakmai tudását.

A művek visszaigazolják az elkötelezett életpályát. Tapintható az emlegetett viszonyítási alap. Képviselt szellemisége örökérvényű, mert köze van az ember megfoghatatlan, a transzcendenshez kötődő legbelső lényegéhez, ami mindannyiunkban létezik. Létezik akkor is, ha saját antennáink tompák a jelek vételére, mert körülöttünk túl hangos a világ és túl harsány mindaz, ami a szemet igénybeveszi.

Aki ezt, a csak belülről látható teret annyira ismeri és annyira jártas benne, hogy képes letapogatni és láttatni velünk, az többet és mást tud az úgynevezett virtuális valóságról, az igazságról, mint legtöbbször.

Ez az érték.

*(Koczor György
kiállítás megnyitó, 1999.)*

Kikötő — Harbour — *Hafen*
1966
monotíпия, 45 x 28 cm

Csúcsívek — Ogives — *Spitzbogen*
1966
monotípia, 38 x 28 cm

Gvendolin — Gvendolin — *Gvendolin*

1964

olaj, karton, 50 x 30 cm

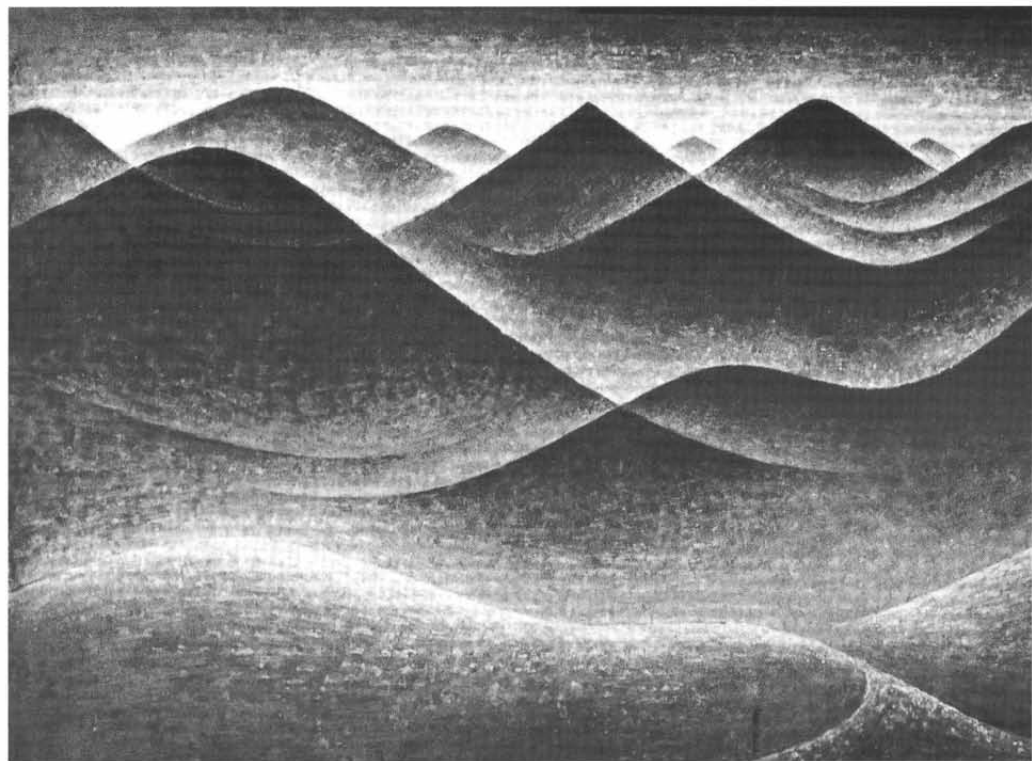
Tihanyi Károlyné tulajdona

Forrás — Spring — *Quelle*
1968
olaj, farost, 100 x 35 cm
Dr. Harangozó József tulajdona

Csúcsok — Peaks — *Spitzen*
1967
olaj, farost, 62 x 42 cm

Hegyek — Mountains — *Berge*
1967
olaj, farost, 70 x 100 cm
Tandi Lajos tulajdona

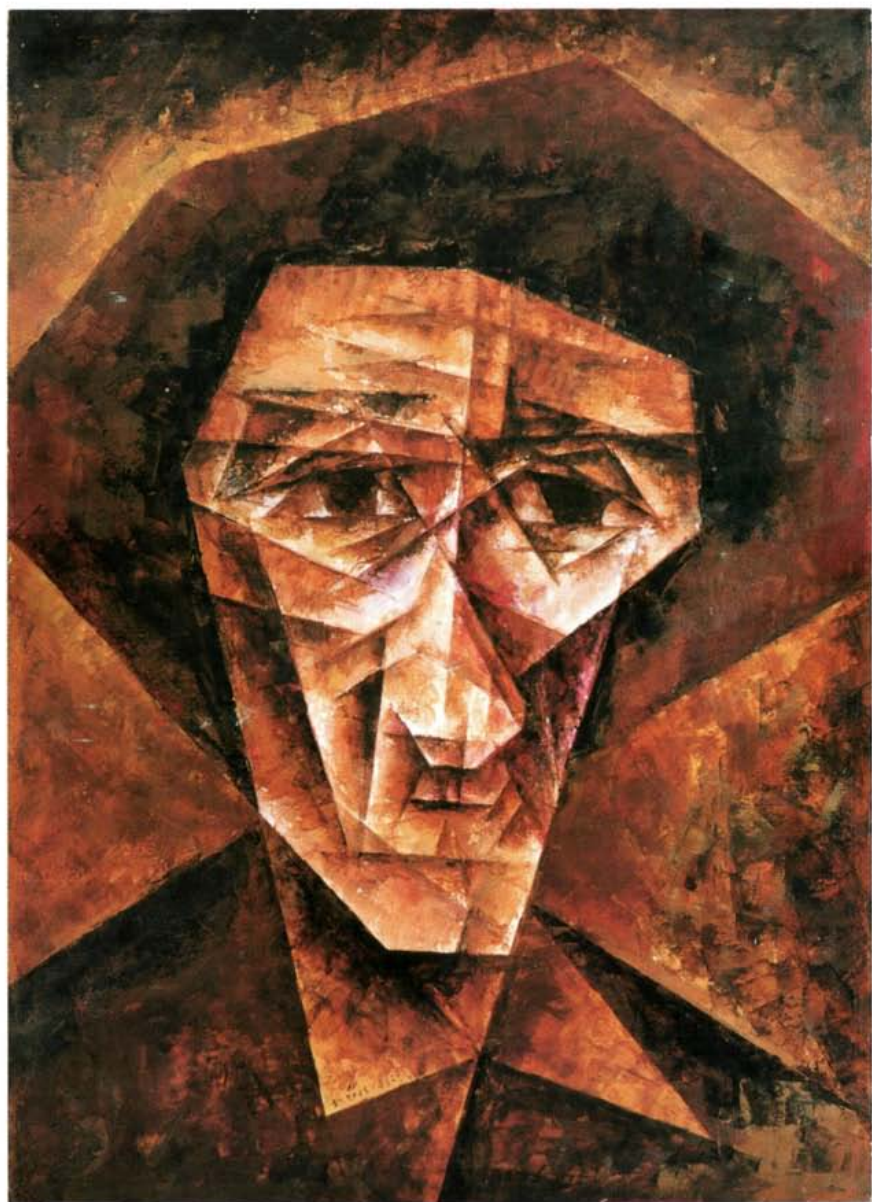

Önarckép — Self-portrait — *Selbstbildnis*

1970

vegyes technika, karton, 40 x 30 cm

Dr. Trogmayer Ottó tulajdona

Önarckép — Self-portrait — *Selbstbildnis*
1963
olaj, karton, 70 x 50 cm

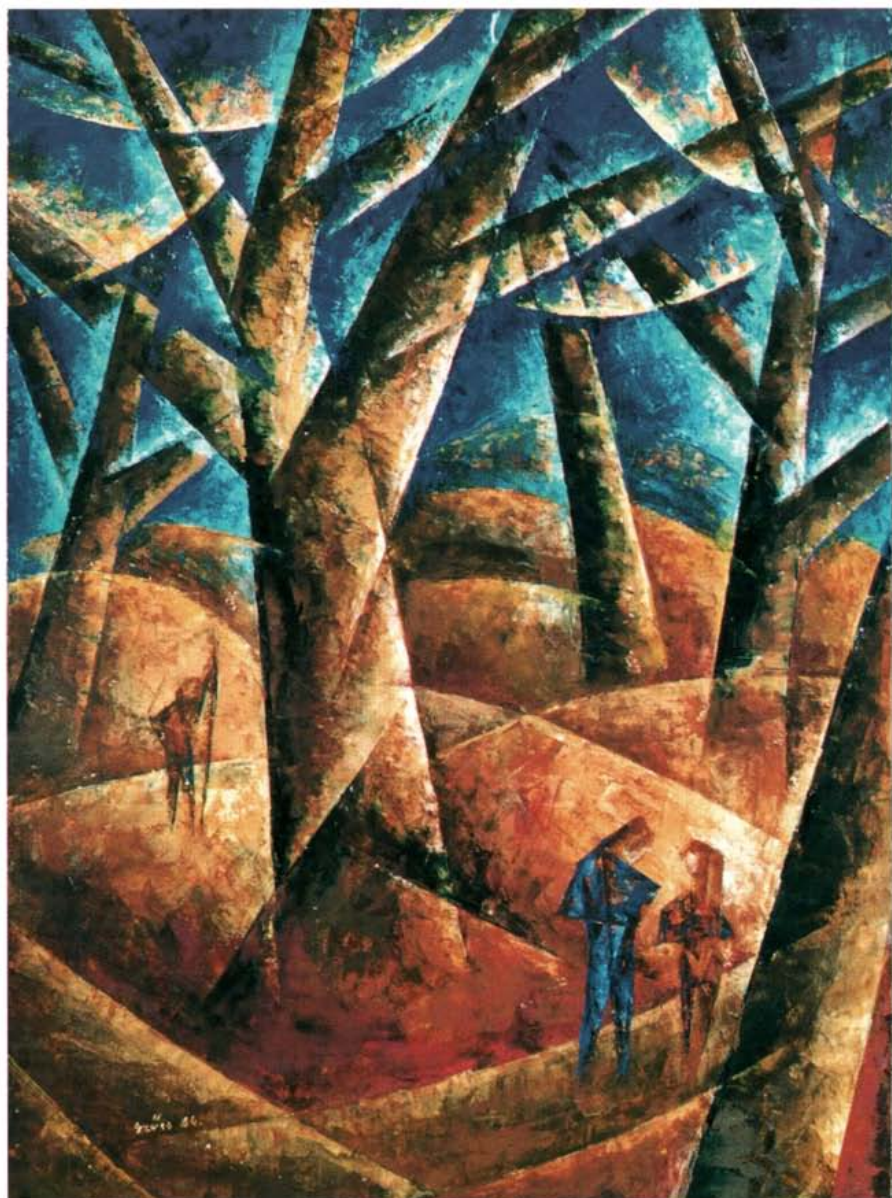
Fatörzs — Trunk — *Baumstamm*
1963
olaj, karton, 70 x 50 cm

Vitorlások — Sailboats — Sagler
1963
olaj, farost, 70 x 100 cm
Andó Pál tulajdona

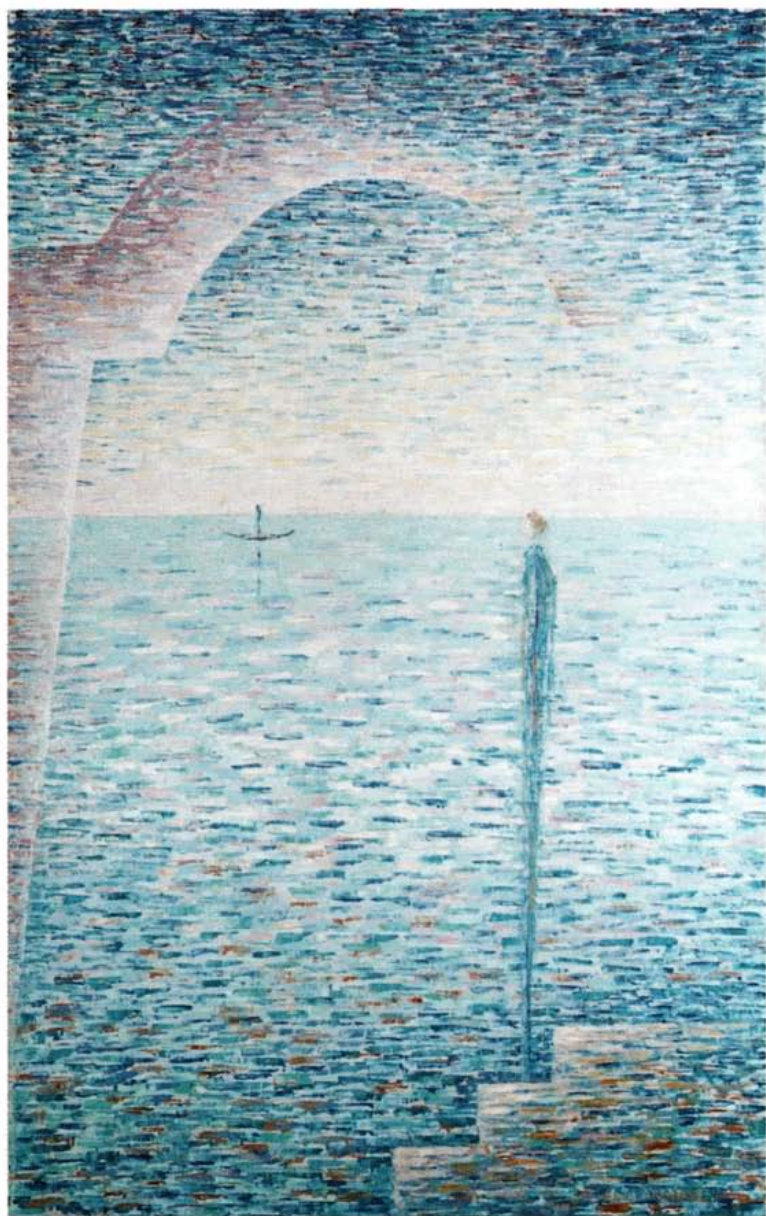
Bárka — Smack — Barke
1964
olaj, karton, 50 x 70 cm
Andó Zsombor tulajdona

Séta — Walk — *Spaziergang*
1964
olaj, karton, 70 x 50 cm
Andó Botár tulajdona

Sugárzás — Beaming — *Strahlung*
1972
olaj, farost, 70 x 35 cm
Móra Ferenc Múzeum tulajdona. Ltsz.: 75.9.

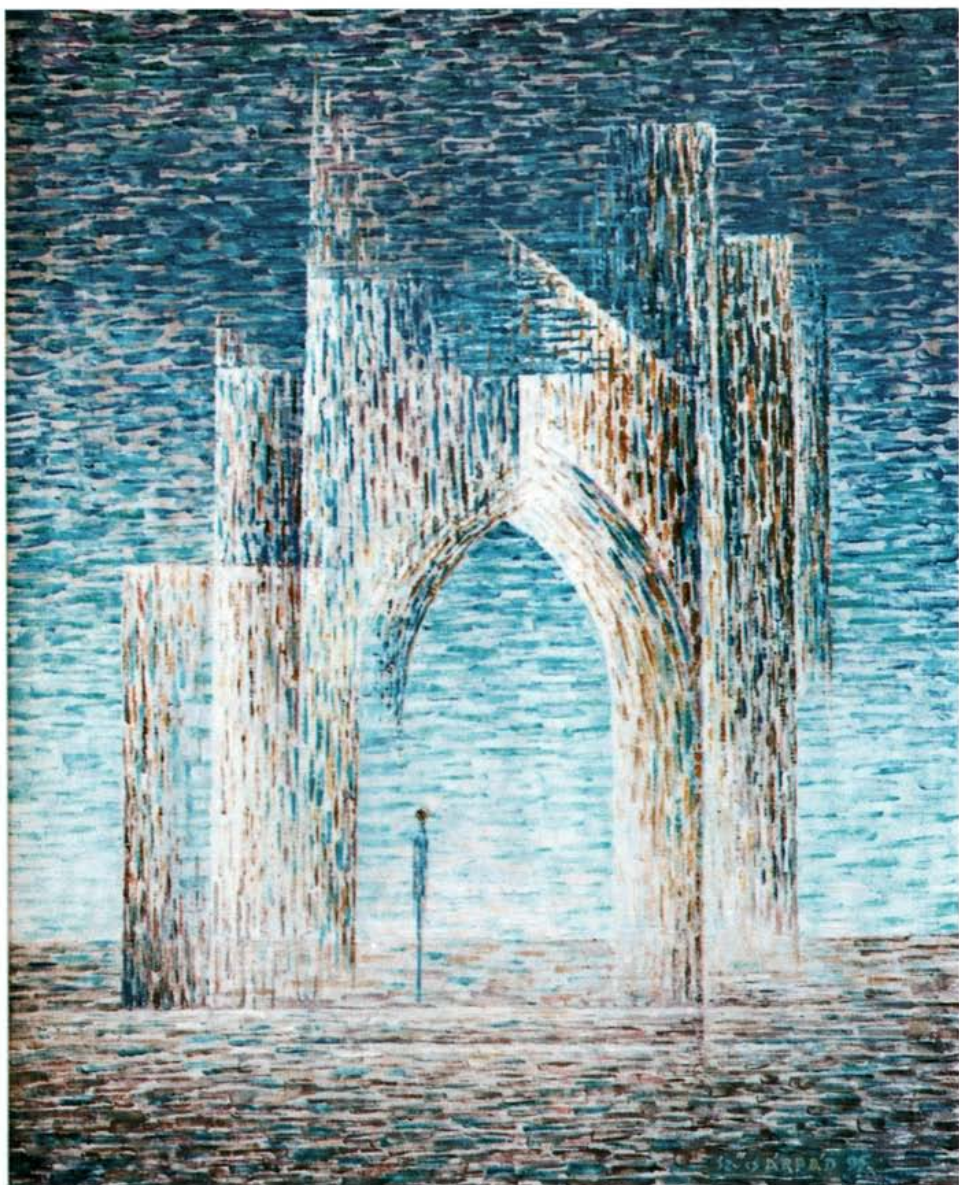

Csónak — Boat — *Boot*

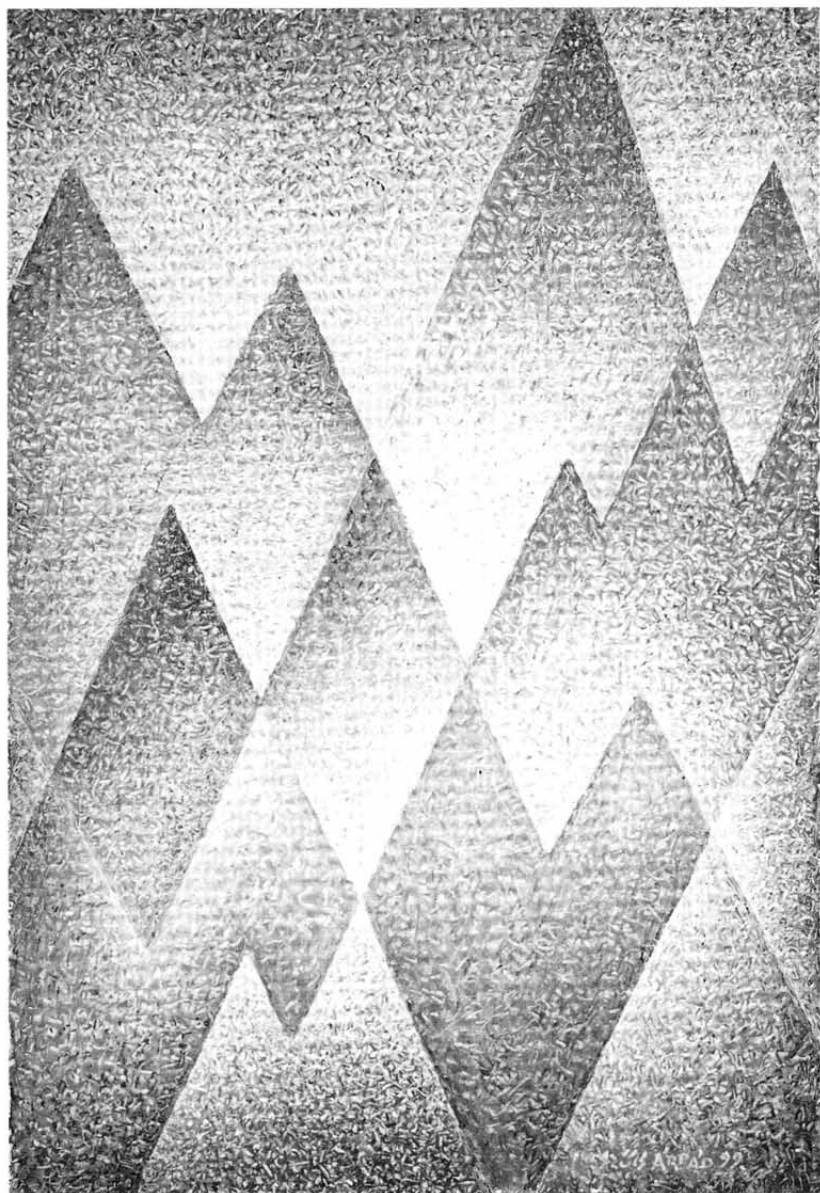
1995

olaj, farost, 80 x 50 cm

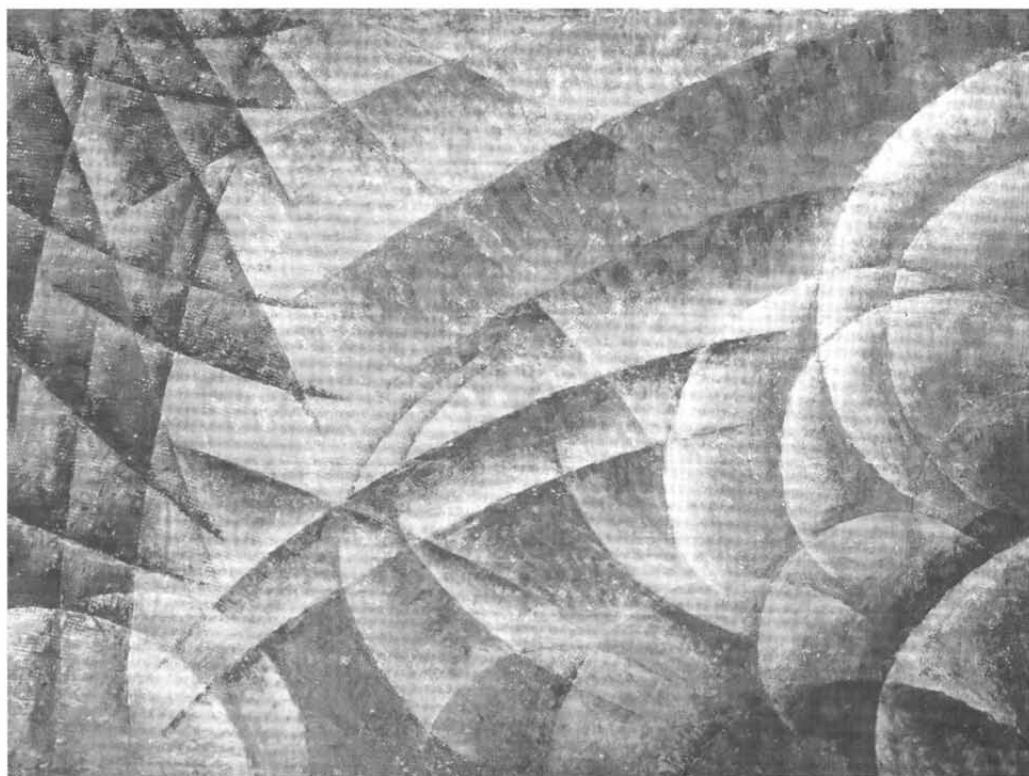
Szeged Város tulajdona. Ltsz.: 372-7028.

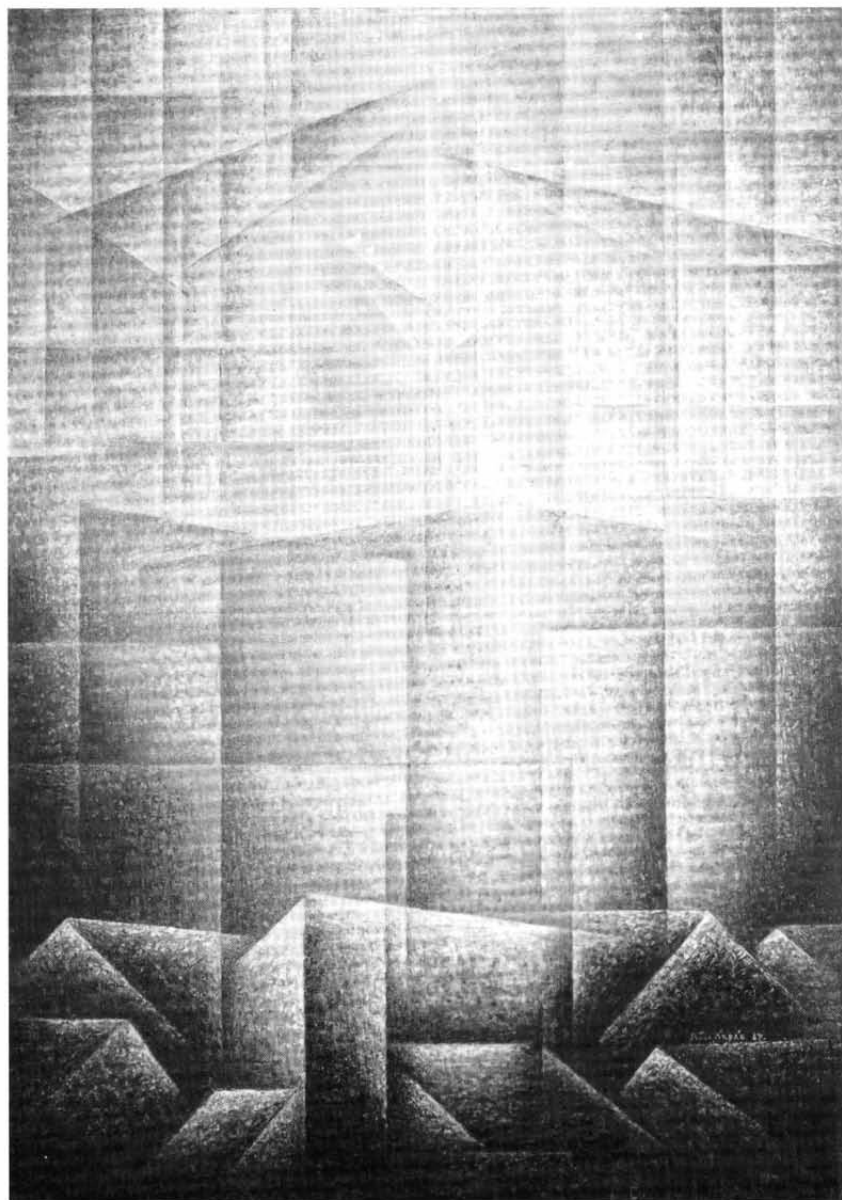
Rom — Ruin — Ruine
1996
olaj, farost, 60 x 45 cm
Földes Péter tulajdona

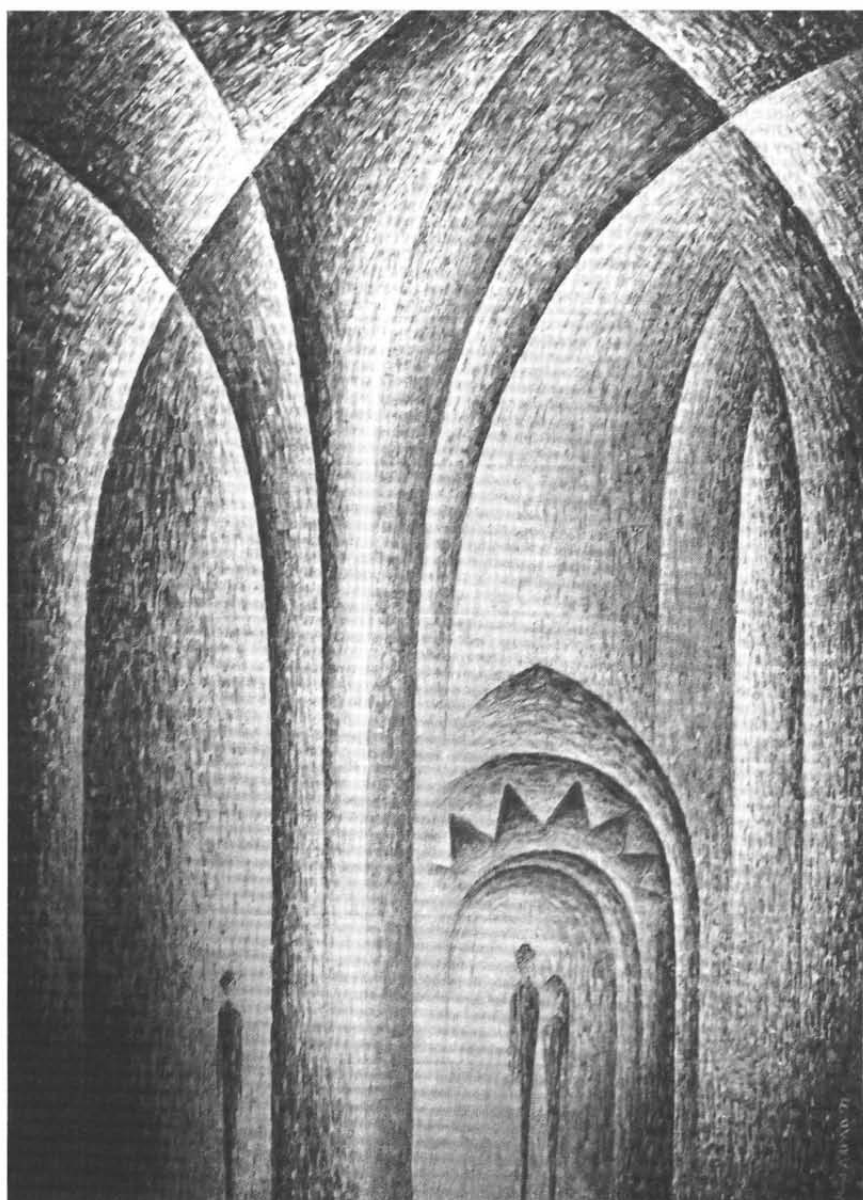
Szőnyeghegyek — Carpet-Mountains — *Teppichberge*
1999
olaj, farost, 45 x 30 cm

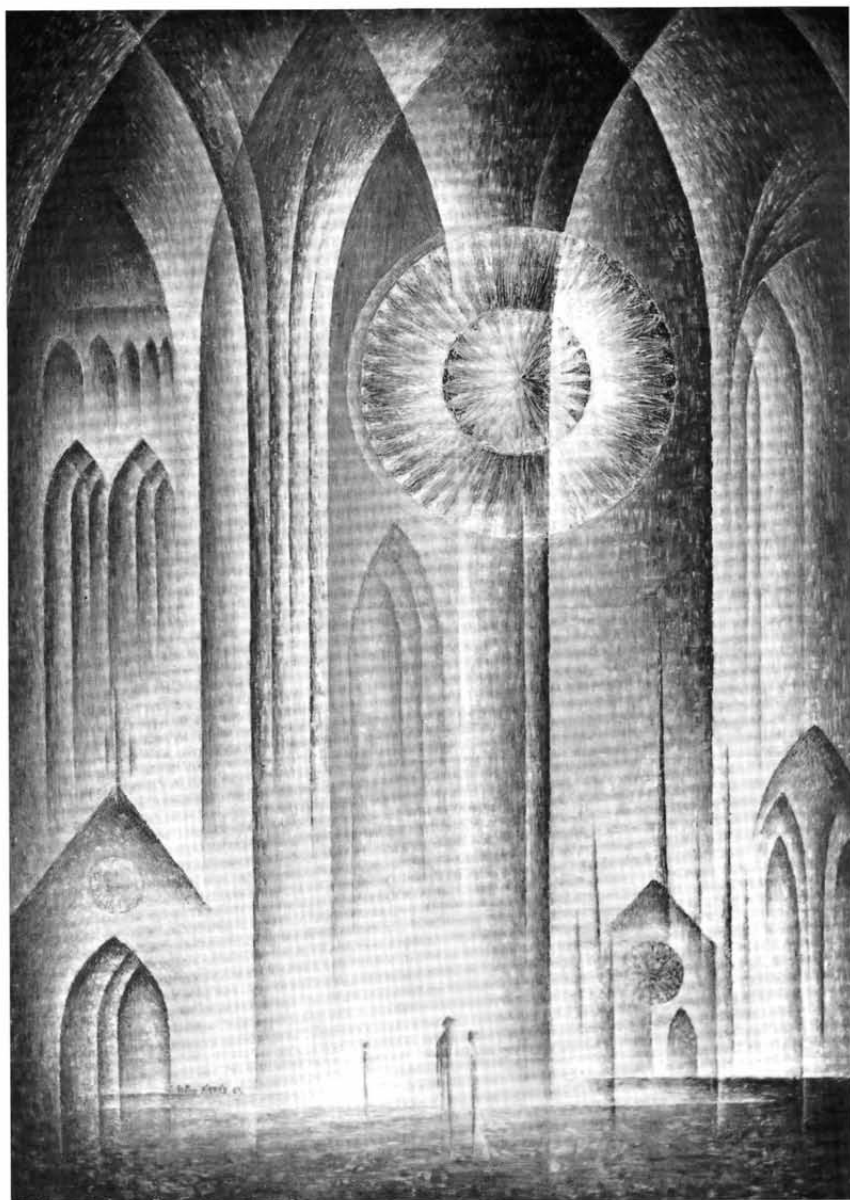
Tisztás — Glade — *Waldwiese*
1962
olaj, karton, 50 x 70 cm
Szeged Város tulajdona. Ltsz.: 372-458

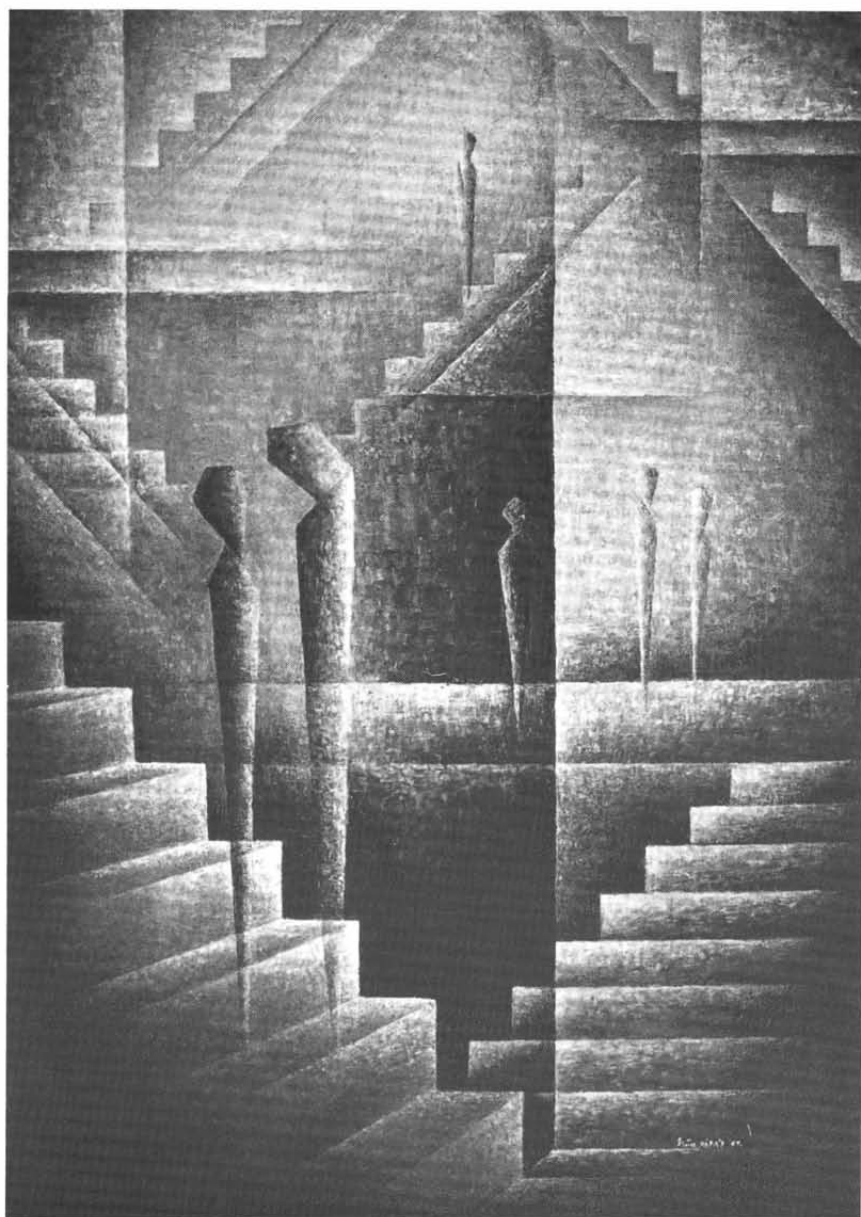
Építkezés — Development — *Stadtbau*
1967
olaj, farost, 100 x 70 cm
Földes Ádám tulajdona

Kápolna — Chapel — *Kapelle*
1971
olaj, farost, 50 x 35 cm

Gótika — Gothic — *Gotik*
1967
olaj, farost, 100 x 70 cm

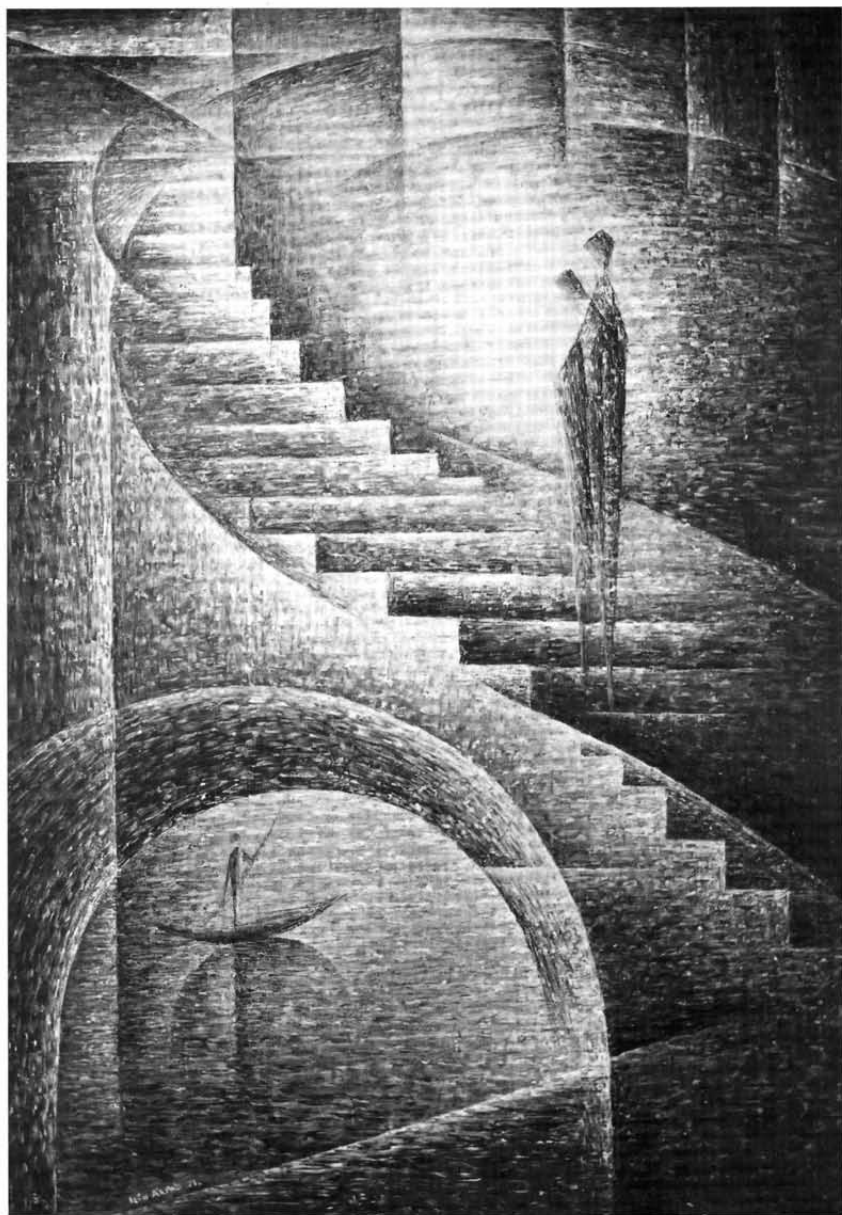

Lépcsők — Stairs — Treppen

1967

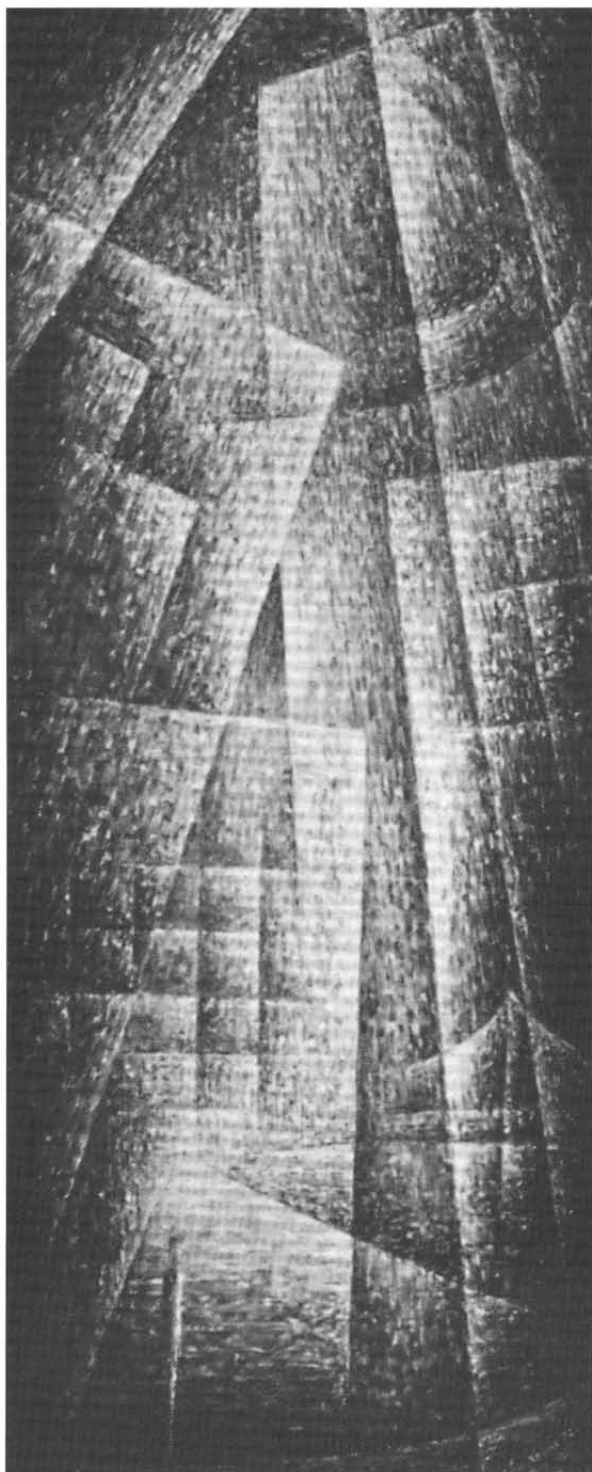
olaj, farost, 100 x 70 cm

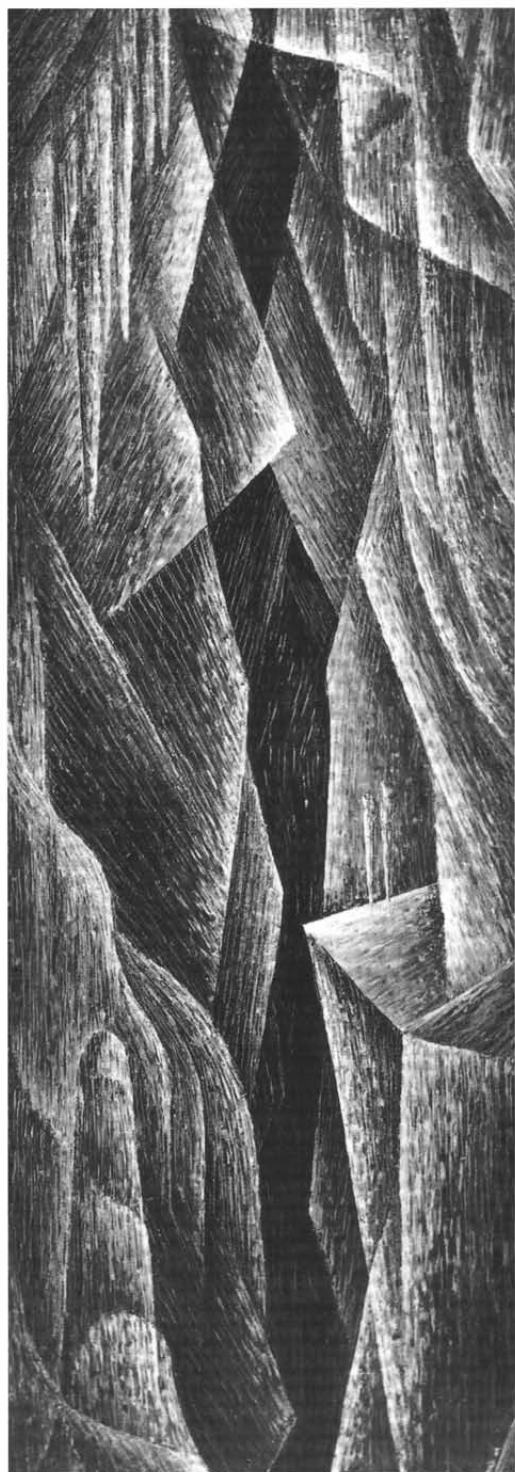
Dr. Jakucs László tulajdona

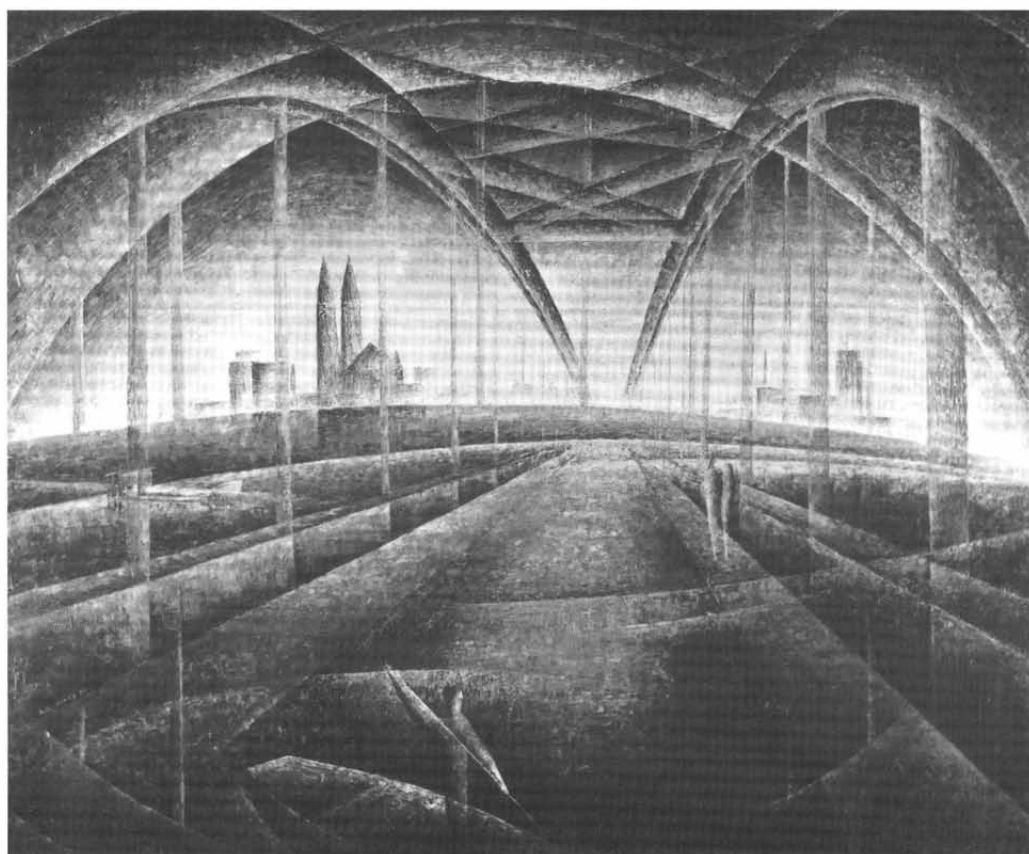
Hídlépcső — Bridge-stairs — *Brückesteigen*
1971
olaj, farost, 100 x 70 cm

Város — City — Stadt
1972
olaj, farost, 90 x 35 cm
Andó Csenge tulajdona

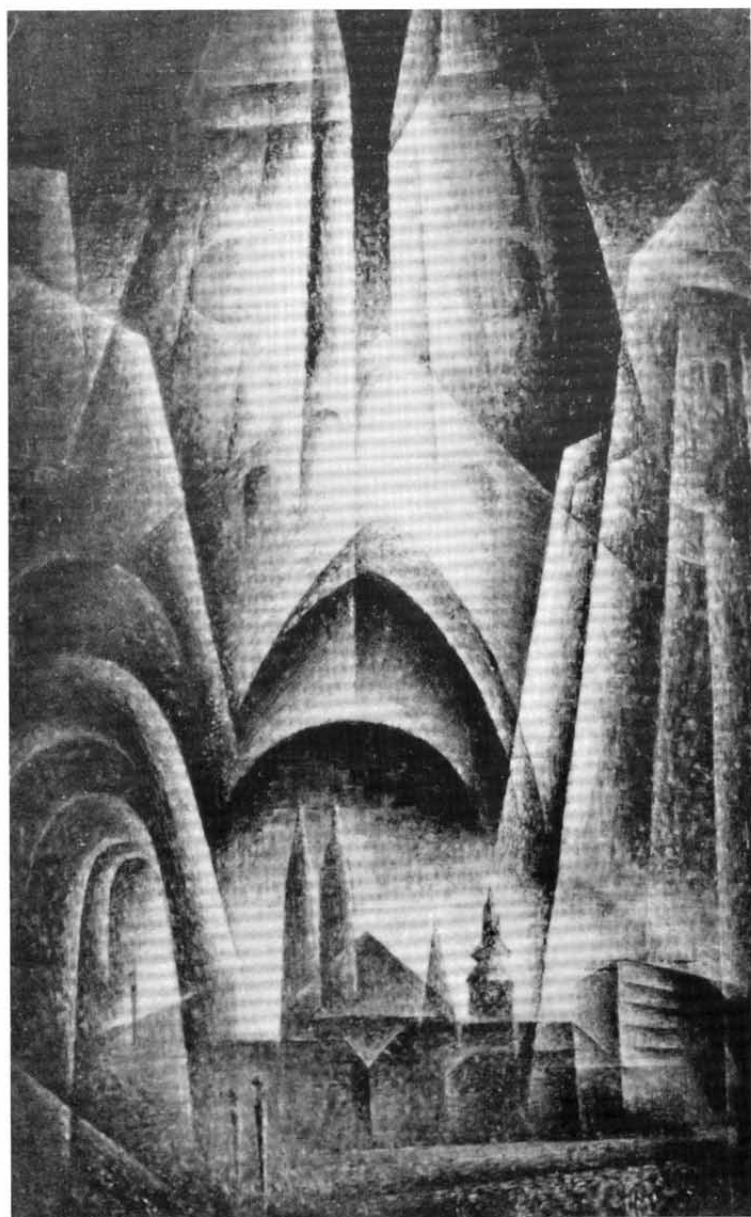

Barlang — Cave — Grotte
1969
olaj, farost, 120 x 40 cm
Dr. Komoly Sámuel tulajdona

Híd — Bridge — *Brücke*
1968
olaj, farost, 100 x 122 cm
Dr. Harangozó József tulajdona

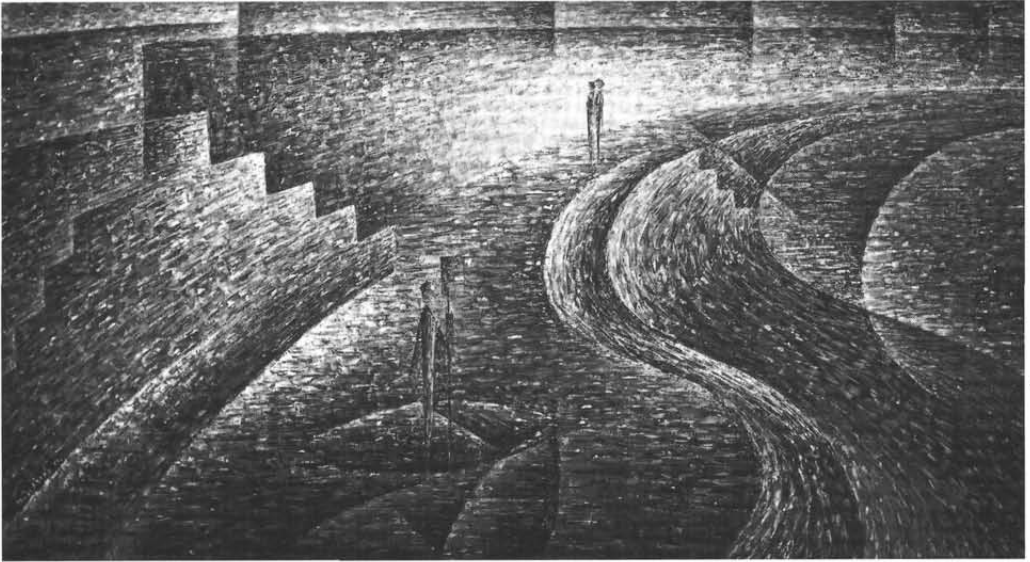
Dóm — Cathedral — *Dom*
1968
olaj, farost, 120 x 70 cm

Hullám — Waves — *Welle*
1970
olaj, farost, 50 x 70 cm

Csiga — Snail — *Schnecke*
1971
olaj, farost, 50 x 70 cm

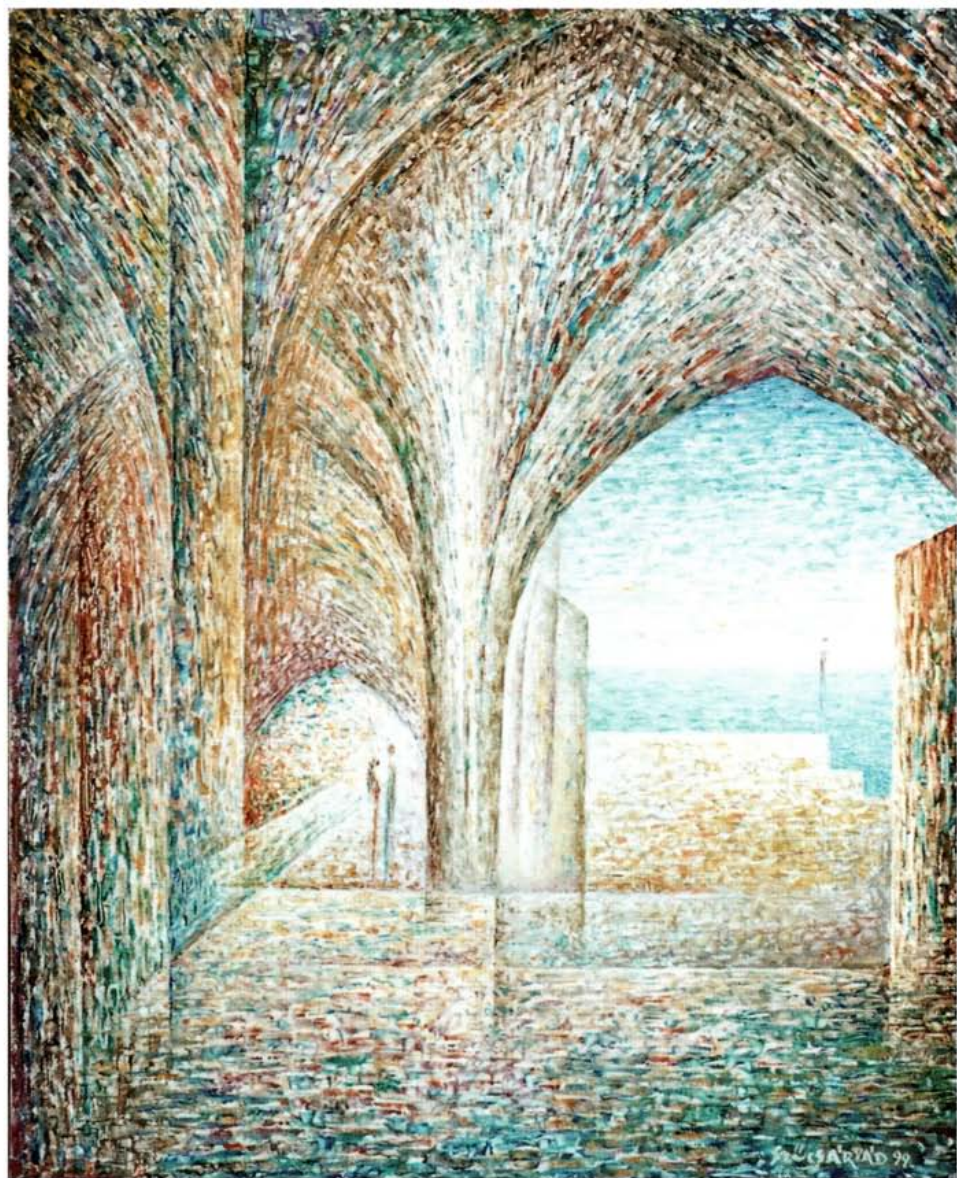
Rakpart — Quay — Kai
1971
olaj, farost, 55 x 100 cm
Dr. Fazekas András tulajdona

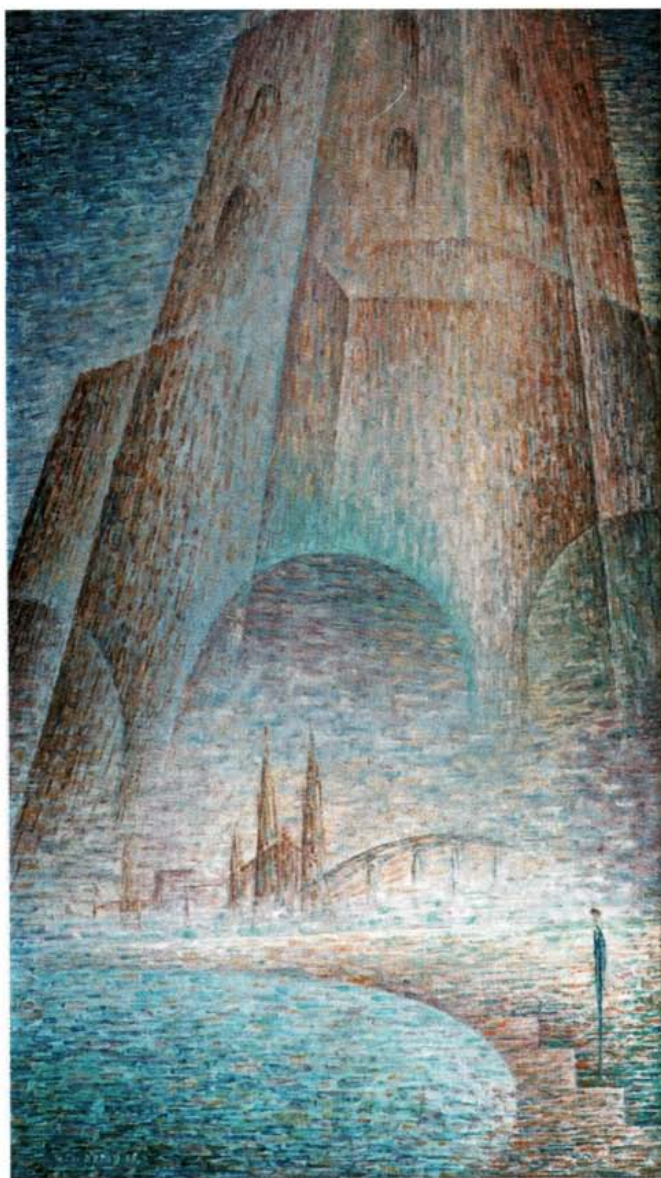
Tanácsháza — City-Hall — *Rathaus*
1971
olaj, farost, 55 x 100 cm

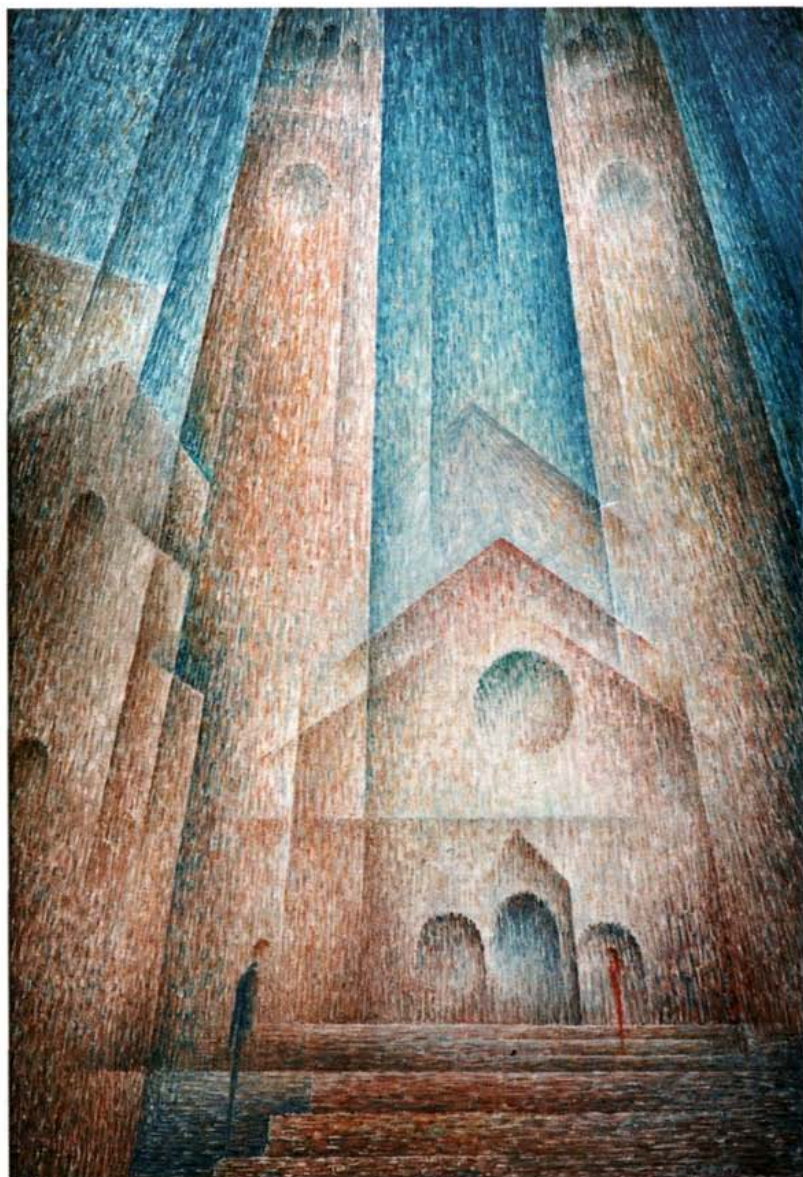
Árvíz — Flood — *Hochwasser*
1971
olaj, farost, 25 x 70 cm

Rodosz — Rhodes — Rhodos
1999
olaj, farost, 50 x 40 cm
Dr Martonyi Erzsébet tulajdona

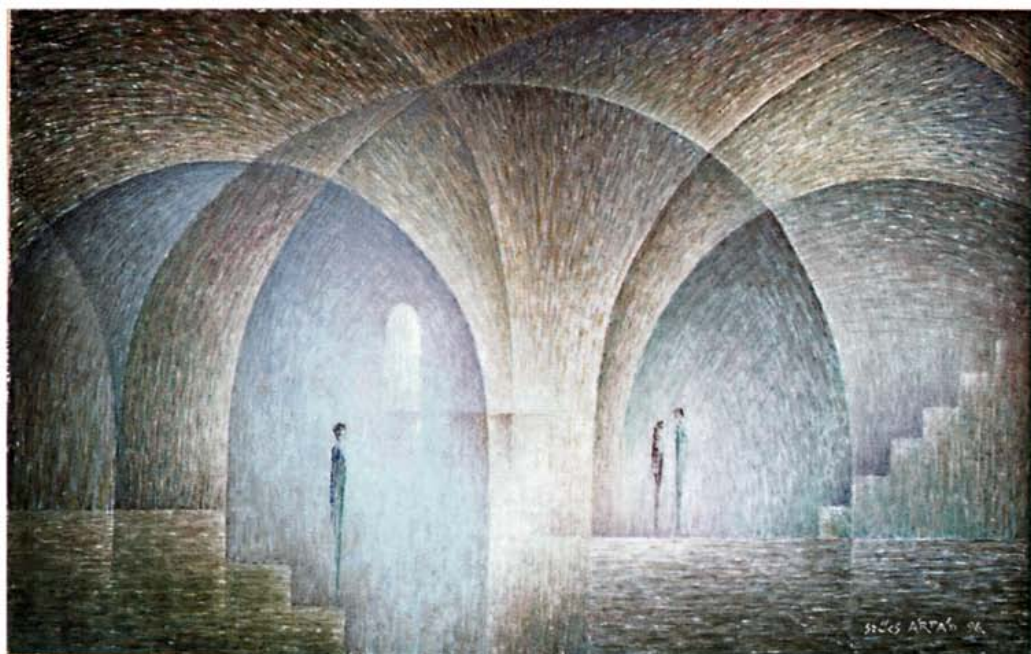
Tornyok — Towers — Türme
1994
olaj, farost, 90 x 50 cm

Dóm II. — Cathedral — Dom
1996
olaj, farost, 90 x 60 cm
Vilberg Viggósson tulajdona

Oszlopok — Columns — Saulen
1996
olaj, farost, 50 x 90 cm
Földes Noémi tulajdona

Altemplom — Undercroft — *Krypta*
1996
olaj, farost, 45 x 70 cm

Madonna — Madonna — *Madonna*

1996

olaj, farost, 90 x 60 cm

Dr. Szűcs Attila tulajdona

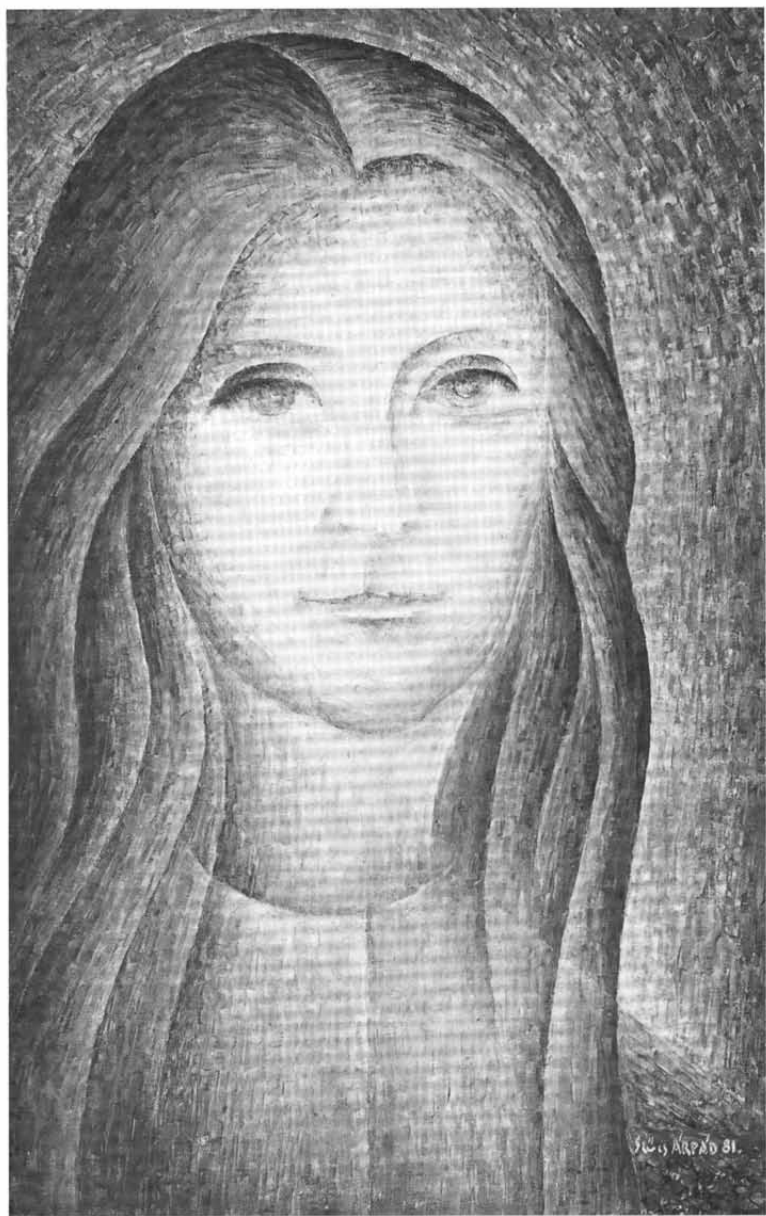
Békesség — Silence — *Stille*
2000
olaj, farost, 55 x 30 cm
Kiss Ilona tulajdona

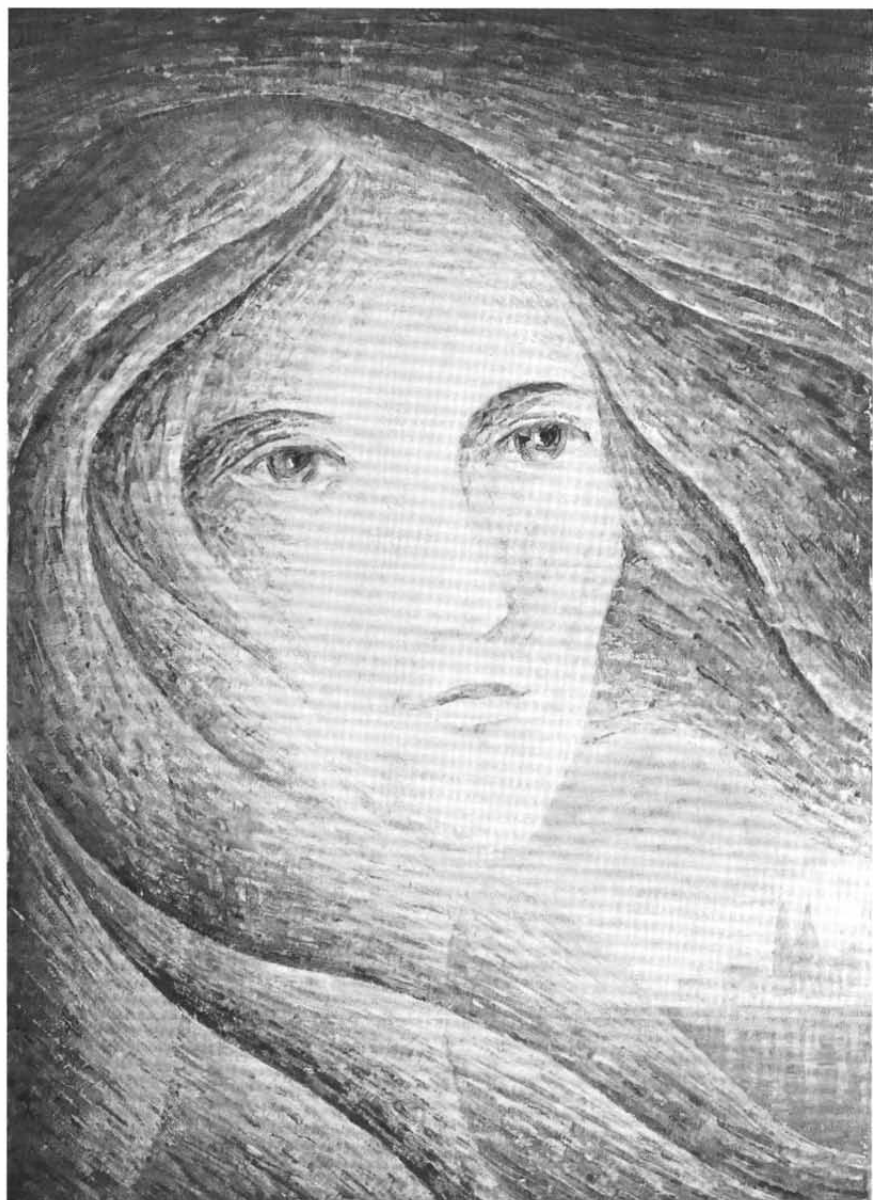
Hajnal — Dawn — *Tagesanbruch*
1973
olaj, farost, 90 x 35 cm
Móra Ferenc Múzeum tulajdona. Ltsz.: 79.38.

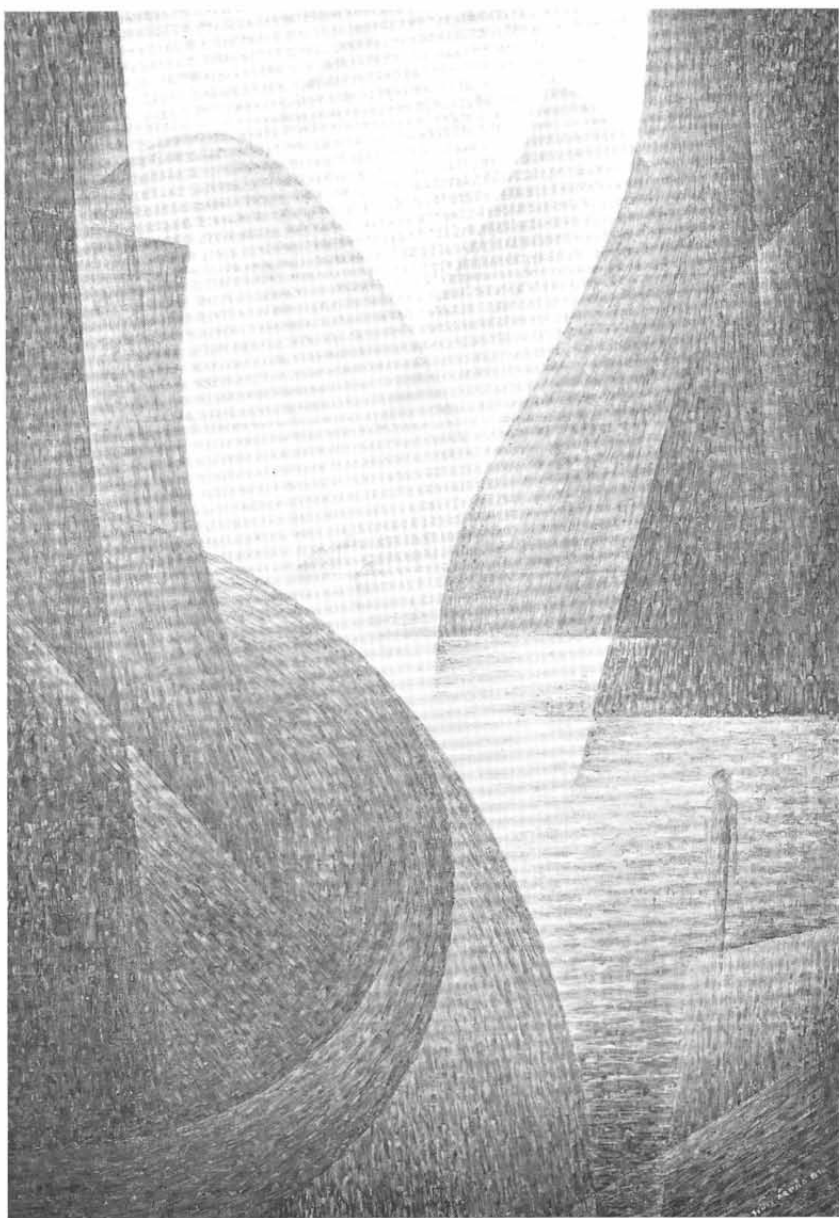
Gyiloksárkány — Dragon — *Drache*
1981
olaj, farost, 90 x 30 cm
Földes Tamás tulajdona

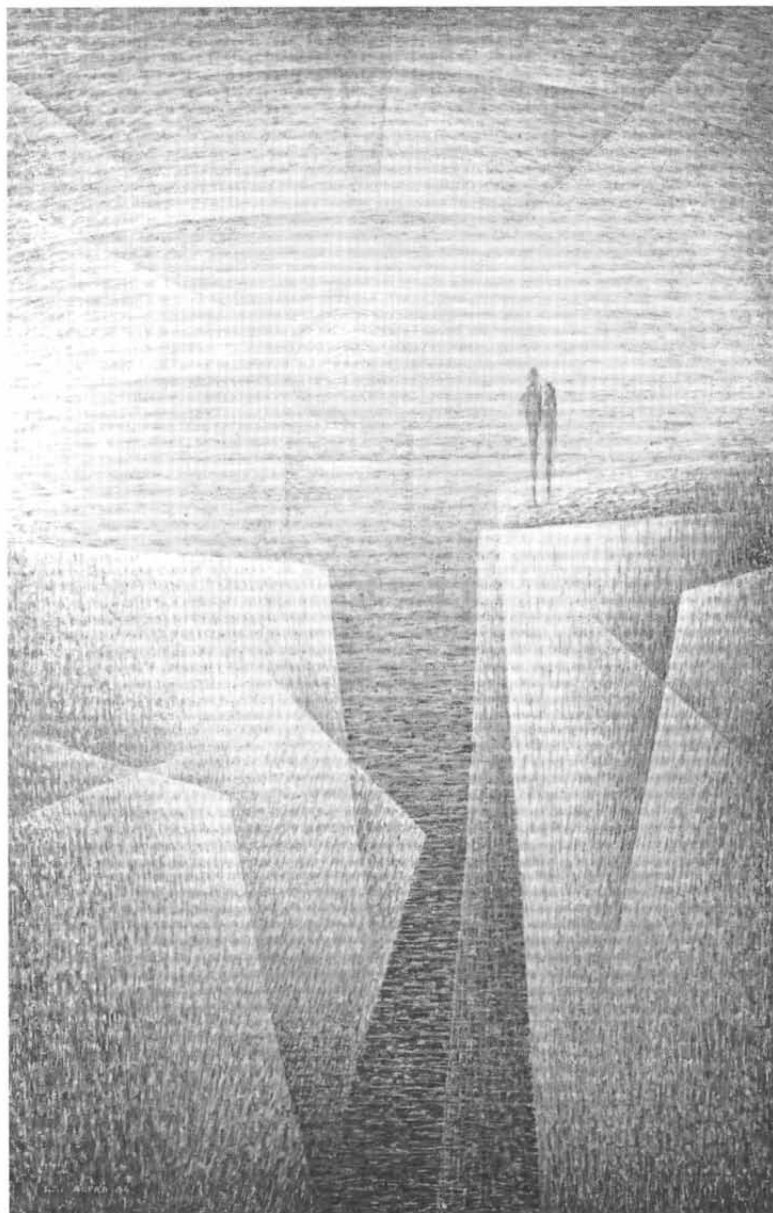
Csilla — Csilla — Csilla
1981
olaj, farost, 40 x 25 cm
Szűcs Lilla Csilla tulajdona

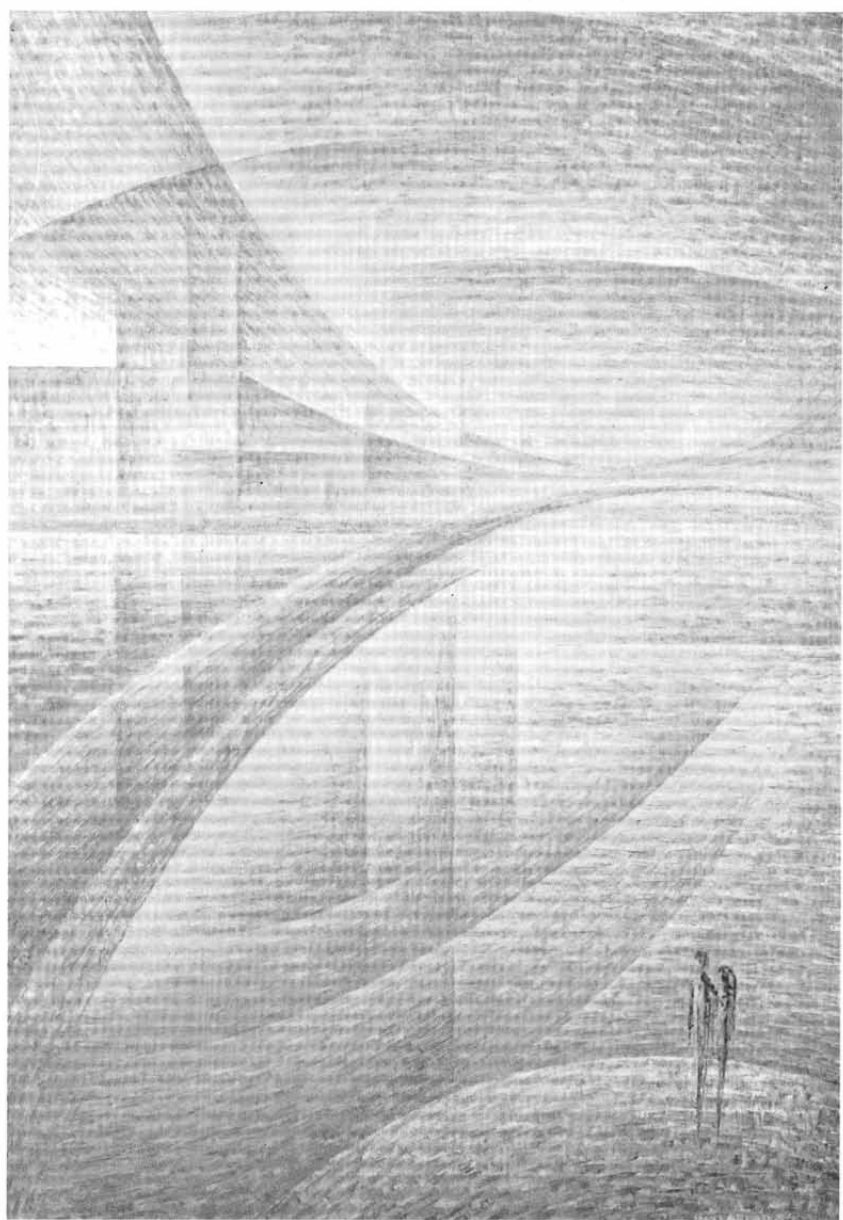
Édua — Édua — Édua
1984
olaj, farost, 35 x 25 cm
Szűcs Édua tulajdona

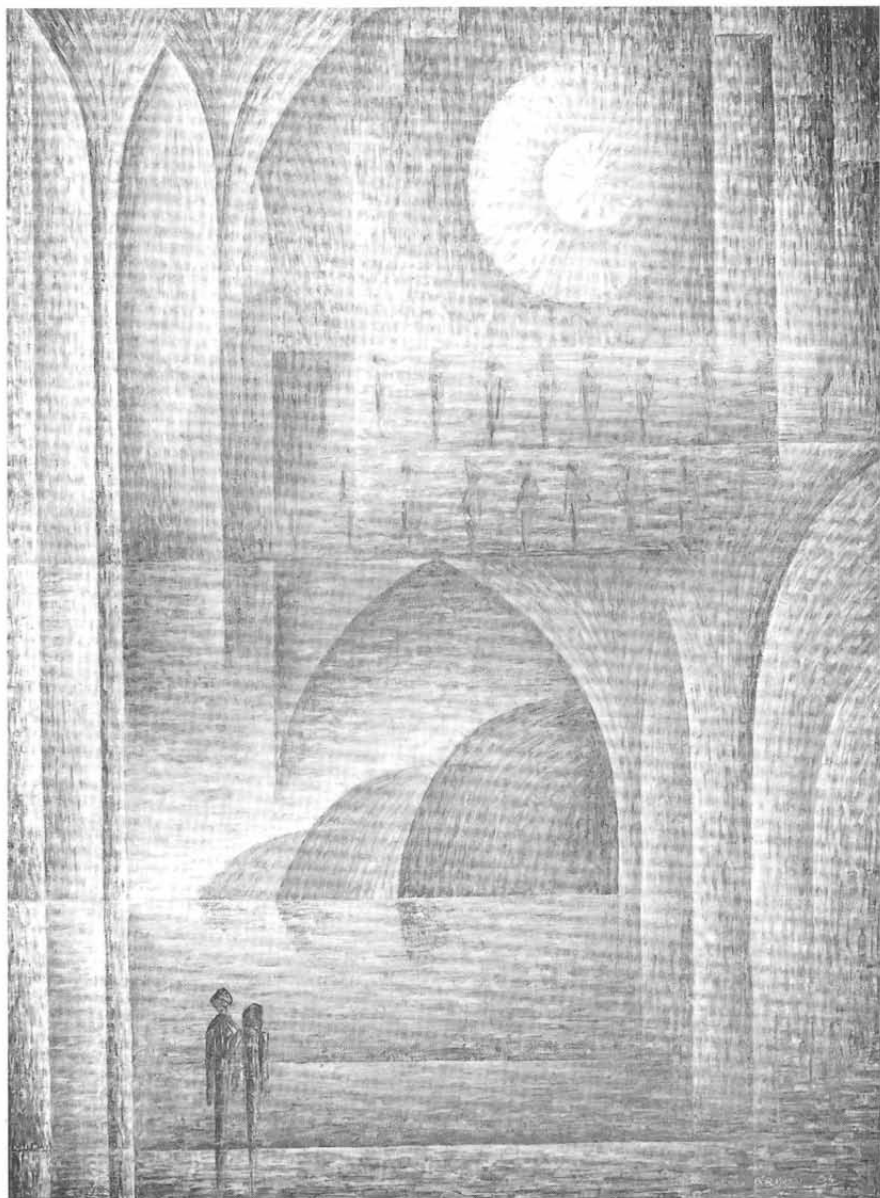
Északon — Northerly — Nördlich
1981
olaj, farost, 90 x 60 cm
Kurucz Zoltán tulajdona

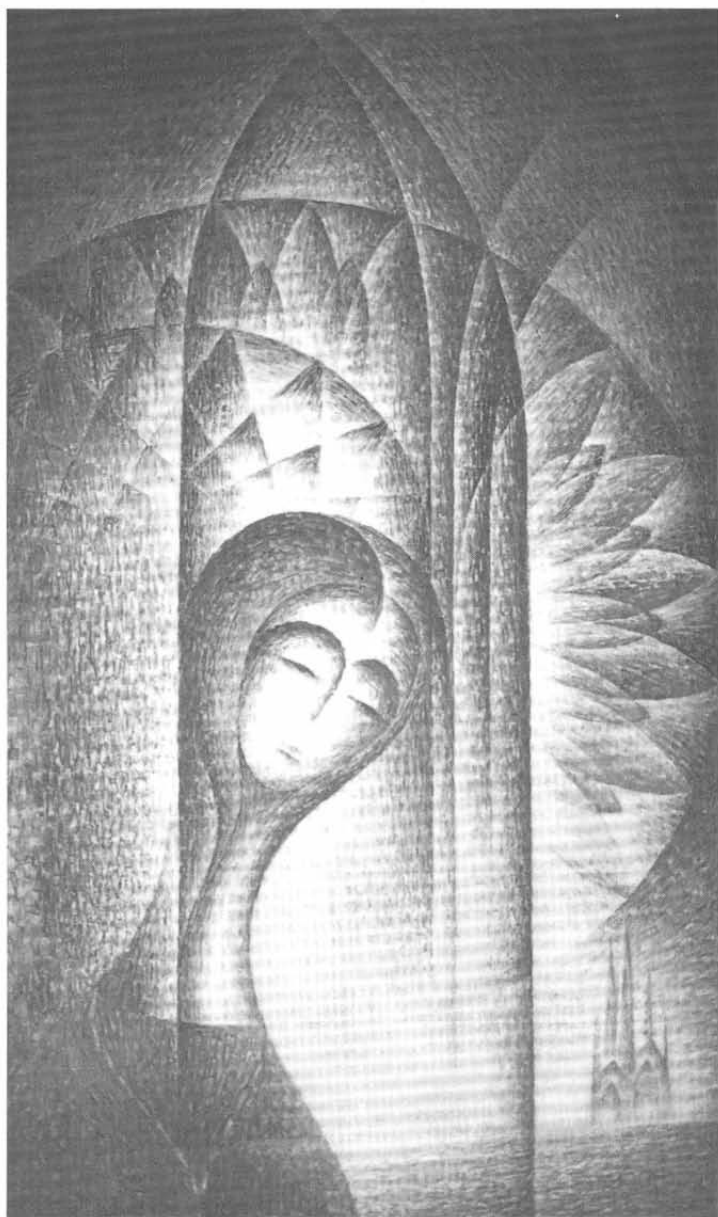
Északfok — North-Cape — *Nordkap*
1984
olaj, farost, 95 x 60 cm

Híd II. — Bridge — *Brücke*
1984
olaj, farost, 85 x 55 cm

Emlék — Memory — *Erinnerung*
1984
olaj, farost, 75 x 50 cm

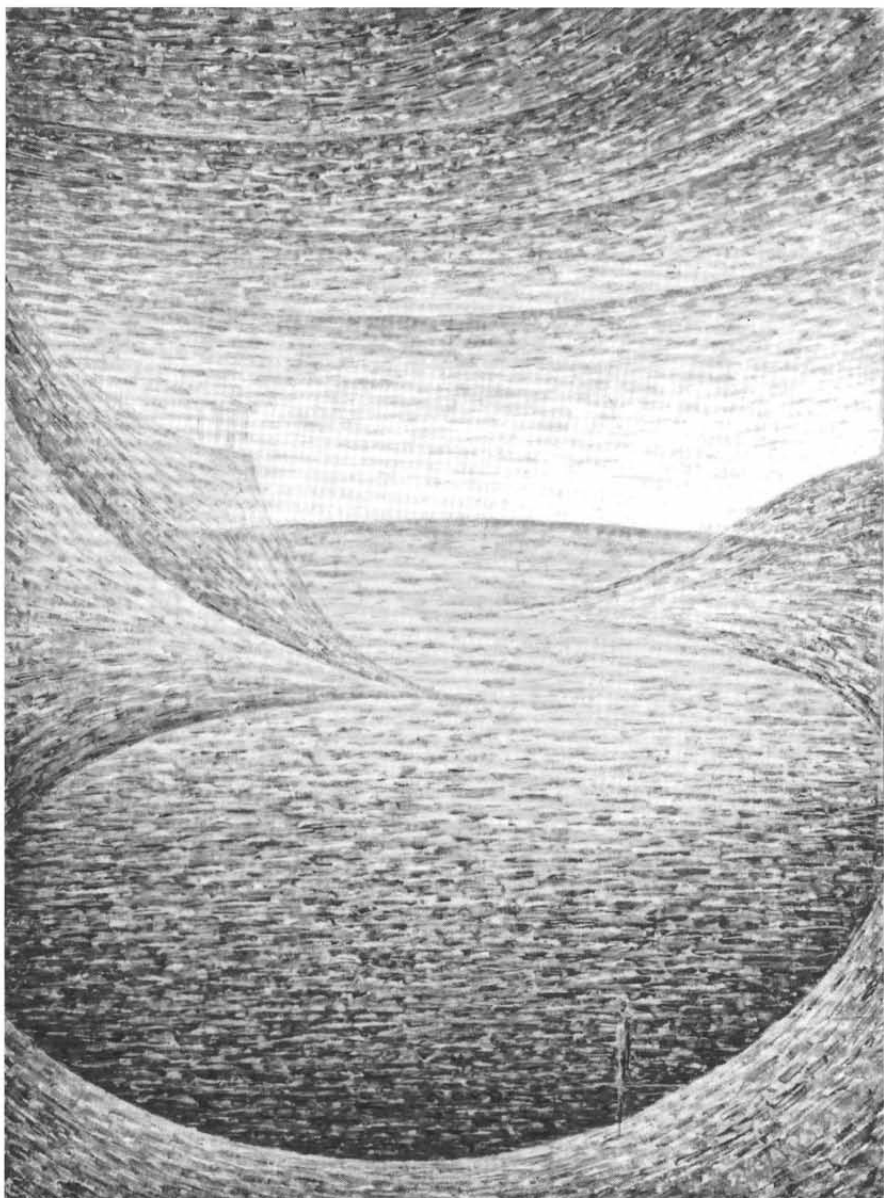
Révedezés — Reverie — Traumerei
1980
olaj, farost, 80 x 50 cm
Russell G. Stauffer tulajdona

Rózsaablak — Rose-Window — *Rosette*
1995
olaj, farost, 80 x 45 cm
Frank László tulajdona

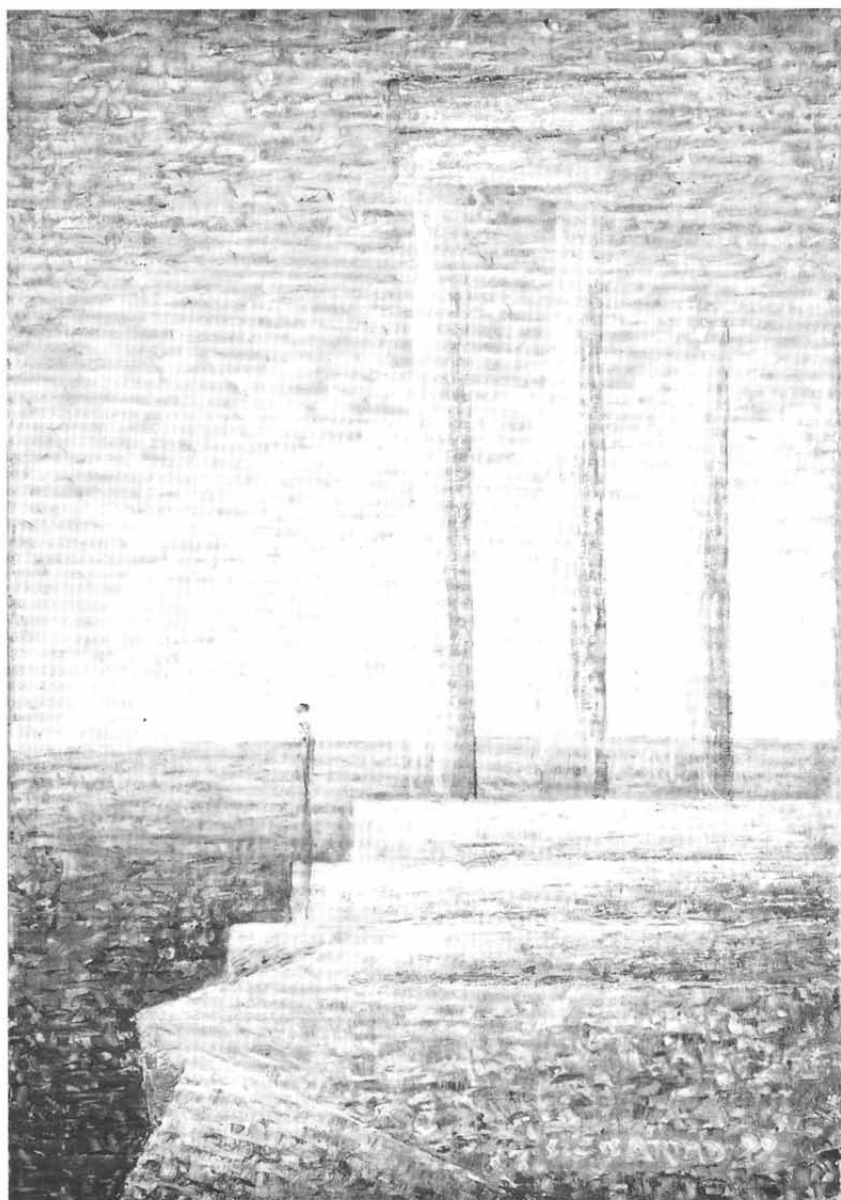
Fjord — Fjord — Fjord
1981
olaj, farost, 90 x 60 cm
Dr. Bába István tulajdona

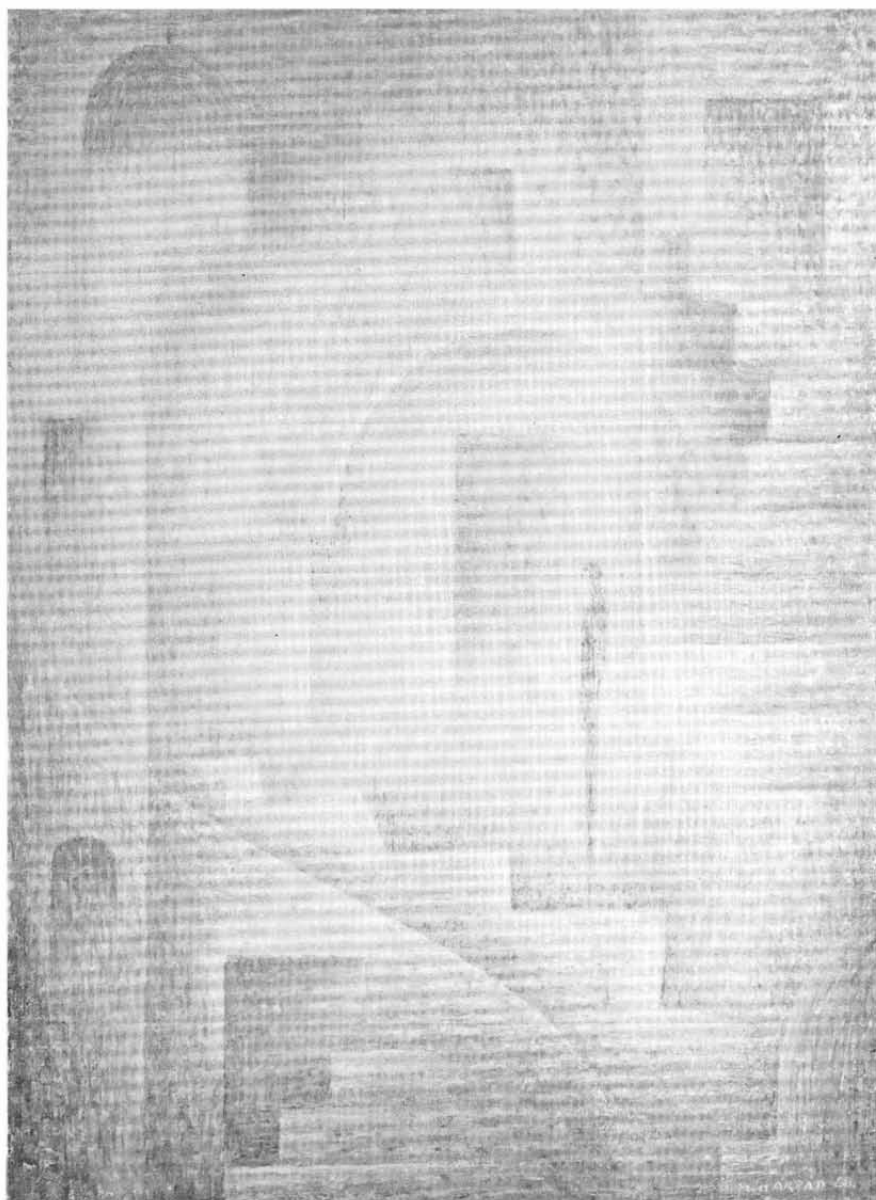
Öböl — Bay — Bai
1999
olaj, farost, 55 x 40 cm

Lindosz — Lindos — *Lindos*
1999
olaj, farost, 90 x 50 cm

Merengő — Musing — Traumer
1999
olaj, farost, 30 x 20 cm

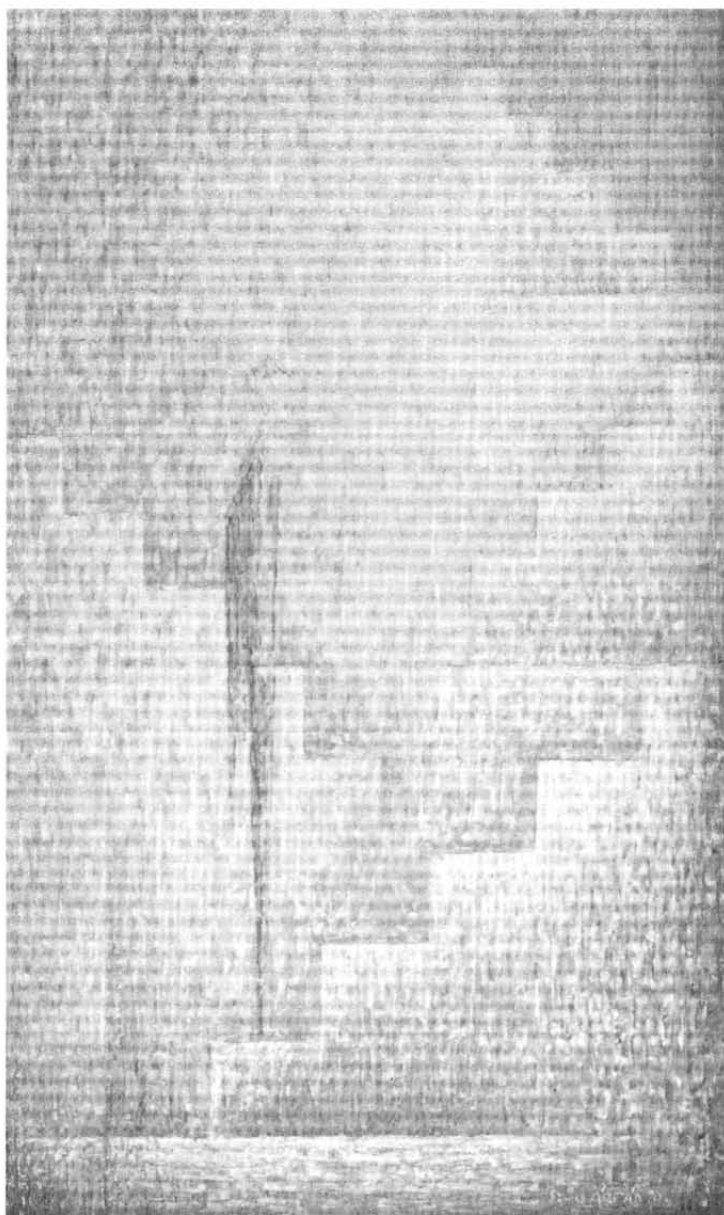

Aranylépcső — Golden Steps — *Goldsrufen*

1988

olaj, farost, 70 x 50 cm

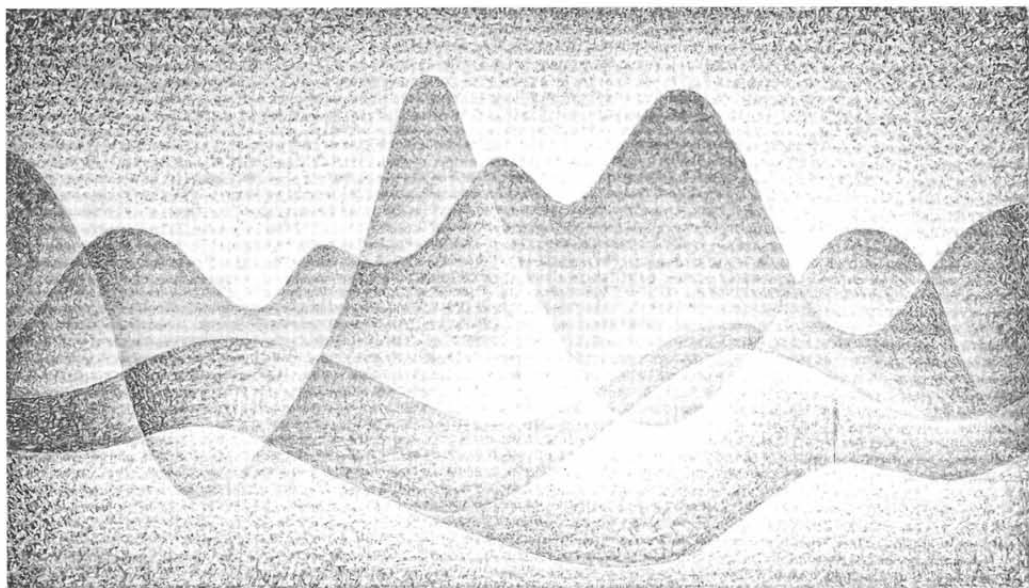
Csongrád Megyei Önkormányzat tulajdona. Ltsz.: 169.

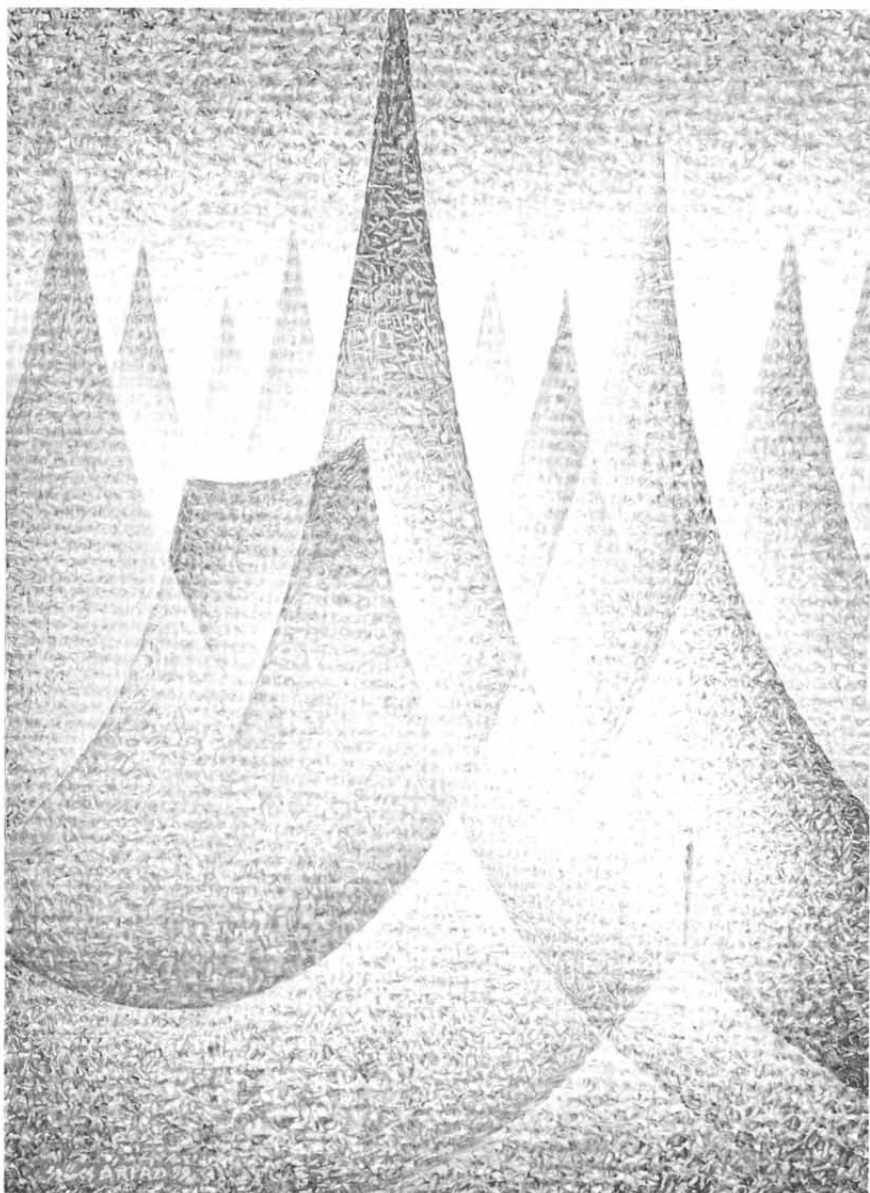
Lépcsők II. — Stairs — Treppen
1990

olaj, farost, 50 x 30 cm

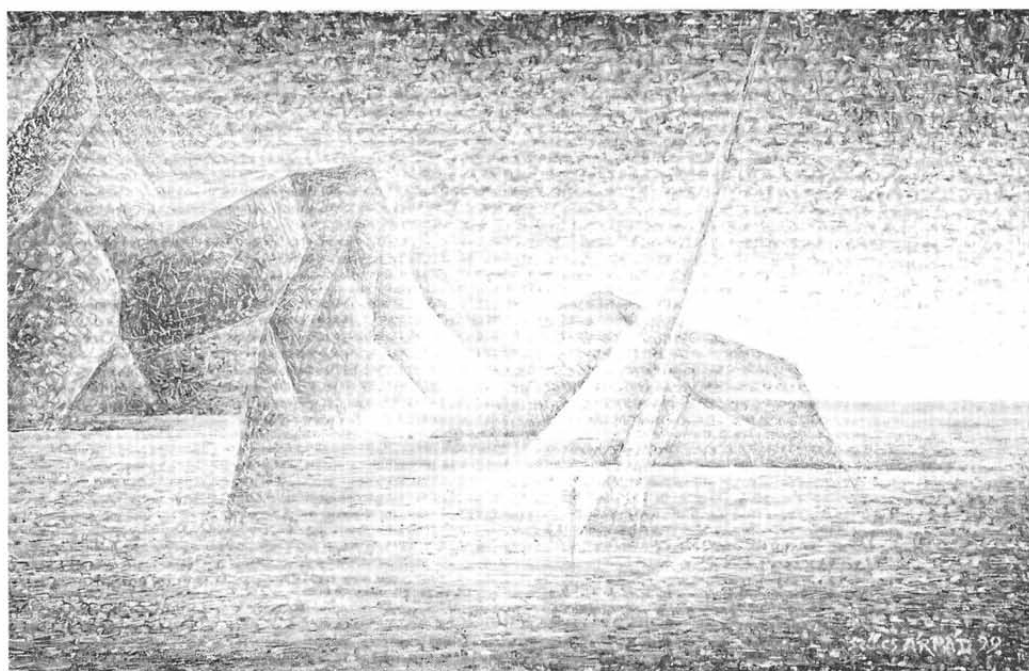
Erkel Ferenc Múzeum tulajdona. Ltsz: 2000.8.1.

Vonulatok — Ranges — *Bergzüge*
1999
olaj, farost, 45 x 80 cm

Kőszálerdő — Cliff-Forest — *Felswald*
1999
olaj, farost, 50 x 35 cm

Kalandozó — Odyssey — Abenteurer
1999
olaj, farost, 25 x 40 cm

Lovagvár — Knight's Castle — *Ritterburg*
1999
olaj, farost, 80 x 40 cm

Egyéni kiállítások:

1965 Szeged, Móra Ferenc Múzeum Kupolacsarnoka
1972 Szeged, Móra Ferenc Múzeum Képtára
1973 Csongrád, Múzeum
1973 Szentes, Koszta József Múzeum
1984 Móra Ferenc Múzeum Kupolacsarnoka
1985 Jászberény, Jász Múzeum
1987 Szeged, Művészklub
1987 Sárvár, Nádasdy Kastély
1988 Szeged, Bartók Béla Művelődési Központ
1989 Hódmezővásárhely, Medgyessy terem
1996 Szeged, Móra Ferenc Múzeum Képtára
1997 Szolnok, Damjanich János Múzeum
1999 Szeged, Kortárs Galéria
1999 Hódmezővásárhely, Cseresnyés Kollégium
2000 Szeged, Bálint Sándor Művelődési Ház
2000 Gyula, Erkel Ferenc Múzeum
2000 Szekszárd, MC Galéria

Fontosabb csoportos kiállítások:

Szegedi Téli Tárlatok
Szegedi Nyári Tárlatok
Szegedi képzőművészek Tárlata a Magyar Nemzeti Galériában
Szegedi képzőművészek kiállítása Odesszában
Szegedi képzőművészek kiállítása Temesvárott
Hódmezővásárhelyi Tavaszi Tárlatok
Országos Táblaképfestészeti Biennálék

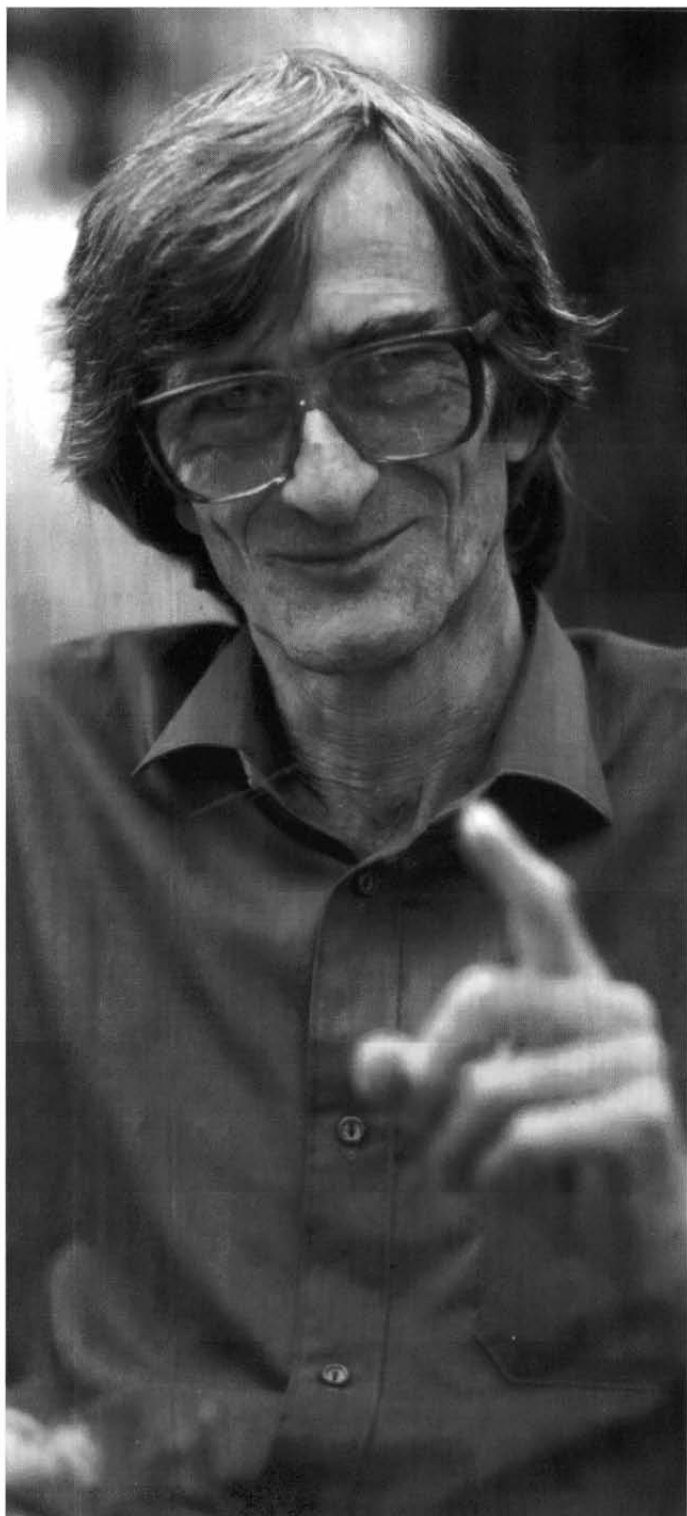

FOTO: LEANDRO MAZZONI

Summary

The art of Árpád Szűcs is an island with a character on the map of Hungarian art. His art is unique because it cannot be tied to any trendy style, and it is characteristic because it is the alloy of the pure values of several sources of art history and the unique perception of the world and emotional charge of the artist. His art is also very special because the artist has never committed himself to any groups or defensive or offensive alliances except for one aborted attempt. His art is also unmistakable because the artist has created his own world of concept and expression that is recognisable and credible at first sight.

The artist's life so far has been the life with ups and downs typical for a Hungarian intellectual in the 20th century. Árpád Szűcs was born in the Hungarian Highlands in 1933 as a son of a Calvinist pastor. The fact that he belonged to the Calvinist Church and also that he had to leave his home area stigmatised his life as a young man. After several hardships in life he graduated from the Calvinist secondary school in Pápa. Since he was not cordially welcomed at any higher educational institutions in Hungary at that time, he worked as a technical draughtsman, he was a member of a brigade during the construction of Stalin Town, later he ended up at the Teacher Training College in Szeged. This was a real island in the world of Socialist Naturalism in the frosty 1950s. At the college he met two persons of great importance. One of them was László Vinkler, a highly talented and educated artist and educator with European level of knowledge, who provided him with the foundation of spiritual commitment and artistic character. The other person was Margit Kováts, who, at that time, worked at the college as a teaching assistant, and who later became his wife. László Vinkler launched his artistic career, he also opened his first exhibition, and Margit Kováts was his fellow artist, closest companion, best friend, wife and the mother of their two children. They lived together for four decades.

In the 1950s and 1960s Szeged was not exactly the most welcoming place for fine arts. Socialist Naturalism washed out soul and spirit, and also the artificial enforcement of the Vásárhely School tied the hands of young artists who were educated in art history and who made hard efforts in order to gain as much knowledge as possible about contemporary art. Is it any wonder that the exhibition of the Spiral Group formulated by László Vinkler, István Lehel, Margit Kováts and Mihály Veres in 1971 was torpedoed by the officials, only the design of the poster advertising the exhibition was made? It was impossible to deviate from the bed of Procrustes of the official trend.

Árpád Szűcs looked for new ways of artistic expression in the 1960s. He was first attracted by the spiritual surrealism of the beginning of the century, he felt that the world of Klee, Miro and Dali was close to his own, but he also felt attraction and love towards the art of some masters in early Renaissance, Botticelli, Giotto and Piero de la Francesca. He made no secret of the fact that he was also attracted by the pointillists of the avant-garde masters, that he was excited by the trembling lights, the forms made out of points, the dissolving contours, the clear structure behind the cloud of ideas. He arranged universal human problems like love, friendship, struggle, defencelessness, purity, the ontological continuity of mankind and many more around motives surrounding his own self with the help of architectural phenomena in Szeged, like the Votive Church, stairs, the museum, the bridge, the embankment of the river, the town hall and the River Tisza. In this way he has applied local elements to serve his universal message.

Blue and brown have been the two most dominant colours in his works since the beginning of his career. Blue represents the sky that is shining above us; brown is the colour of the fertile soil. The purity of the world of Apollo and the temptation of the Dionysian world. Sometimes these colours confront each other; sometimes they express peaceful harmony. The artist's artistic synthesis unifies the crystal-clear, logical arrangement, the excitingly vibrating surface created by the artist's own invention, the technique that applies a painter's knife, the honest, masculine poetry, the colours scattered in space and the mature discipline of Cubism, the playfulness of musical tunes and the eternity of the frozen moment. As he expresses it with deep authenticity in one of his exhibition catalogues: "The expression of the problems of our existence that has thousands of roots postulates the utilisation of tools that man has acquired so far. Selecting the ones that suit my personality I am attempting to amalgamate them to be able to provide a worthy form for new contents."

Resümee

Die Kunst von Árpád Szűcs ist eine eigenartige Insel auf der Landkarte der ungarischen bildenden Kunst. Sie ist einzigartig weil der Künstler sich an keines der modischen Trends bindet. Sie ist eigenartig, weil er die Werte vieler Quellen der Kunstgeschichte mit seiner seltsamen Weltauffassung und emotionalen Ladung vermischt. Sie ist außergewöhnlich, weil er sich - abgesehen von einem mißglückten Versuch - keiner einzigen Gruppe oder Schutz - und Trotzgemeinschaft anschloß. Sie ist unverwechselbar, weil er sich eine Gedanken - und Ausdruckswelt schuf, die sich auf den ersten Blick erkennen und identifizieren läßt.

Sein Leben ist das typische Schicksal eines Intellektuellen im zwanzigsten Jahrhundert, mit seinem Segen und Fluch. Er wurde 1933 in Ipolypásztó, auf dem ehemaligen ungarischen Gebiet der Tschechoslowakei, als Sohn eines kalvinistischen Priesters geboren. Diese zwei Stigmata: Der kalvinistische Glauben und das Getrenntsein verfolgten ihn durch seine Jugendjahre. Nach enormen Odysseen machte er sein Abitur im kalvinistischen Gymnasium in Pápa, dann - da er an den Universitäten und Hochschulen des damaligen Ungarns nicht gern gesehen war - arbeitete er als technischer Zeichner, später am Bau von Sztálinváros und fand seinen Platz in Szeged an der Hochschule für Lehrerbildung. Diese war eine richtige Insel in der Welt des "Sozreal" (kurz für den sozialistischen Realismus) und der eiskalten fünfziger Jahre. Hier traf er zwei Personen, die sein Leben später stark beeinflussten. Der eine, László Vinkler, Kunstlehrer europäischer Bildung und Begabung, lag den Grund zu Szűcs' geistlicher Orientierung und künstlerischer Haltung. Die andere war seine spätere Ehefrau, Margit Kovács, damals Assistentin an der Hochschule. Vinkler setzte ihn auf seine Lebensbahn als Künstler und öffnete auch seine erste Ausstellung. Margit Kovács, Frau, Mutter der zwei Kinder, Freund, Mitkünstler und Mitkämpfer durch vier Jahrzehnten.

Szeged war in den 50er und 60er Jahren gar nicht das warme Heim der bildenden Kunst. Zum Teil lautete der sozialistische Realismus die Menschenseele und - geist aus, zum Teil fesselte die stark unterstützte Schule von Hódmezővásárhely die Jugendlichen, die in der Kunstgeschichte ihre Orientierung schon gefunden hatten und nach dieser in der zeitgenössischen Kunst suchten. Kein Wunder, daß die 1971 Ausstellung der sogenannten Spirál Gruppe von László Vinkler, István Lehel, Margit Kovács, Árpád Szűcs und Mihály Veres gleich nach dem Entwurf des Plakates abgebrochen wurde. Aus dem Prokrusthesbett der Macht konnte keiner hinausdrängen.

Árpád Szűcs hatte in den sechziger Jahren die Zeit der Suche nach seinem Weg. Zuerst rief ihn der Surrealismus des Jahrhundertsanfangs hin, hatte die Welt von Klee, Miro und Dali nahe zu seinem Herz und seltsamerweise empfand er seine Zuneigung für die Kunst der Meister der frühen Renaissance - Botticelli, Giotto und Piero del a Francesca. Er verschwieg nie, daß ihn von den Avantgarden die Pointillisten verlockten: die zitternden Lichter, die aus den Punkten entstehenden Formen, die auflösenden Konturen und die klare Struktur, die sich hinter der Mystik spannt. Die universalen menschlichen Probleme - wie Liebe, Freundschaft, Kampf, Ausgeliefertsein, Reinheit, die ontologische Kontinuität des Menschengeschlechts usw. - organisierte er mit Hilfe der Architekturen von Szeged - der Dom, die Treppen, das Museum, der Kai, das Stadthaus, die Theiß - um die umgebenden Motiven. Auf diese Weise hob er die lokalen Elemente ins Universale.

Seit dem Anfang seiner Karriere dominierten zwei Farben auf seinen Gemälden: blau und braun. Das Blau der strahlenden Himmel und das Braun des fruchtbaren Bodens. Die apollonische Reinheit der Welt und die dionysische Versuchung. Diese Farben spannen gegeneinander in einem Blick, strahlen Harmonie in dem anderen. Seine künstlerische Synthese vereinigt die kristallklare, logische Struktur, die durch die selbstgestaltete Malermesser-Technik aufgetragene aufregend vibrierende Fläche, die offene männliche Lyra, die Räumlichkeit der Farben und die Ewigkeit des Moments des Kubismus. Er konnte in einem seiner Kataloge glaubwürdig schreiben: "Der Ausdruck der komplexen Probleme unserer tausendfädigen Existenz setzt die Anwendbarkeit aller Mittel voraus, die der Mensch bisher in Besitz genommen hat. So nehme ich aus diesen jenes, welches meiner Individualität am besten angemessen ist und versuche diese so zu vermischen, um den neuen Inhalten die würdige Form zu geben."

